

МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭЛИЙН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ БАРИМТЫН СУДАЛГАА

ТАЙЛАН ХЯНАЖ, ЗӨВШӨӨРСӨН:

Б.НАРАНТУЯА, ЭМХТ, ЗАХИРАЛ

ТАЙЛАН ХЯНАСАН:

Н.СЭВЖИД, ЭМХТ, АЛБАНЫ ДАРГА
/ЭМУ-ЫН МАГИСТР/

ТАЙЛАН БИЧСЭН:

Н.НАРАНЦЭЦЭГ

Б.МӨНХЦЭЦЭГ

Б.МӨНХБАТ

Г.РАДНАА

Л.ШИРНЭН /АУ-ны магистр/

АГУУЛГА

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ ТҮЛХҮҮР НЭР ТОМЬЁОНЫ ТАЙЛБАР ОРШИЛ

БҮЛЭГ 1. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭЛИЙН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

- 1.1. ХӨГЖЛИЙН ТОВЧООНЫ ТОВЧ
- 1.2. ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН
- 1.3. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

- 1.3.1 ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ, БҮТЭЦ
- 1.3.2. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭХ ЗӨВЛӨЛ
- 1.3.3. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭЛИЙН ШИНЖЭЭЧ
- 1.3.4. МАГАДЛАН ШИНЖЛЭХ АРГА ХЭРЭГСЭЛ, АРГАЧЛАЛ

1.4. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ГҮЙЦЭТГЭЛ, ҮР ДҮН

- 1.4.1. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ГҮЙЦЭТГЭЛ, ҮР ДҮН
- 1.4.2. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭЛИЙН ЗАРИМ ТООН МЭДЭЭЛЭЛ

БҮЛЭГ 2. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭЛИЙН ХӨГЖЛИЙН ЦААШДЫН ЧИГ ХАНДЛАГА

- 2.1. ТУЛГАМДСАН АСУУДЛЫН ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ, СУРГАМЖ
- 2.2. СУДАЛГАА-ҮНЭЛГЭЭНИЙ ДҮГНЭЛТ, ЗӨВЛӨМЖИЙН ТОЙМ
- 2.3. ОЛОН УЛСЫН ТУРШЛАГА
- 2.4. ЦААШДЫН ХӨГЖЛИЙН ЧИГ ХАНДЛАГА -ЗУРАГЛАЛ

ДҮГНЭЛТ ЗӨВЛӨМЖ

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

АХБ	Азийн хөгжлийн банк
ДЭМБ	Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага
ЗГХА	Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг
НЭМГ	Нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар
ӨЭМТ	Өрхийн эрүүл мэндийн төв
ОУ	Олон улс
ТТБ	Төрийн бус байгууллага
ТНБД	Төрийн нарийн бичгийн дарга
УБ	Улаанбаатар
УНТЭ	Улсын нэгдүгээр төв эмнэлэг
УГТЭ	Улсын гуравдугаар төв эмнэлэг
УНДЕГ	Улсын нийгмийн даатгалын ерөнхий газар
ЭМЯ	Эрүүл мэндийн яам
ЭМХТ	Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв
ЭМШУУИС	Эрүүл мэндийн шинжлэх ухааны үндэсний их сургууль
ЭМБ	Эрүүл мэндийн байгууллага
ЭМГ	Эрүүл мэндийн газар
ЭМД	Эрүүл мэндийн даатгал
ЭМС	Эрүүл мэндийн сайд
ЭМСС	Эрүүл мэнд, спортын сайд

Түлхүүр нэр томъёоны тайлбар

“Эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэл” гэж эрүүл мэндийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний технологи, чанарт хөндлөнгийн үнэлгээ хийж, дүгнэлт гаргахыг¹.

Эрүүл мэндийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний технологи, чанарт хөндлөнгийн үнэлгээ хийж, дүгнэлт гаргахаар томилогдсон мэргэжилтнийг эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэлийн шинжээч гэнэ.²

“Эрүүл мэндийн байгууллага” гэж хүн амд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх зорилго, үндсэн чиг үүрэг бүхий хуулийн этгээдийг³;

“Эмнэлэг” гэж эмнэлгийн мэргэшсэн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх чиг үүрэг бүхий хуулийн этгээдийг⁴;

“Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ” гэж нийгмийн эрүүл мэндийн болон эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээг⁵;

“Эмнэлгийн тоног төхөөрөмж” гэж хүний бие махбодын бүтэц, үйл ажиллагаа, өвчин, эмгэг, согогийг оношлох, эмчлэх, сэргээн засах, хянах зориулалтаар бүтээгдсэн бие даасан ажиллагаа бүхий зүйлийг⁶;

“Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ” гэж өвчин эмгэг, гэмтэл бэртэл, хүний биеийн үйл ажиллагааны алдагдлыг орчин үеийн болон уламжлалт анагаах ухаанд тулгуурлан оношлох, эмчлэх, сувилах, хөнгөвчлөх, сэргээн засах цогц үйл ажиллагааг⁷;

“Гүйцэтгэлийн үнэлгээ” гэдэг нь аливаа зүйлийг хэмжээ, үнэ цэнэ, чанарын талаар сайтар тунгаан бодож дүгнэлт гаргах үйл ажиллагаа юм⁸.

“Магадлан итгэмжлэл” гэдэг нь тухайн хүн, эд зүйл, байгууллага нь тодорхой мэргэшил, статусыг тодорхой хугацаанд олгоход, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа, үйл явц, тогтолцоо нь чанарын тодорхой стандартыг хангаж байгаа эсэхийг баталгаажуулах үйлдлийг хэлнэ.⁹

“Технологи” гэж оюуны бүтээлийг хэрэглээний бүтээгдэхүүн болгон хувиргахад чиглэгдсэн хүн, техник, мэдээлэл, зохион байгуулалтын харилцан уялдаат үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх аргуудын цогцыг¹⁰;

“Эрүүл мэндийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа” гэж Монгол улсын (MNS) стандартаар баталсан бүтэц үйл ажиллагааг.

¹ Эрүүл мэндийн тухай хууль 3.1.17

² Эрүүл мэндийн сайдын 2017 оны 03 сарын 30-ны өдрийн А/118 дугаар тушаал

³ Эрүүл мэндийн тухай хууль 3.1.4

⁴ Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хууль 3.1.2

⁵ Эрүүл мэндийн тухай хууль 3.1.3

⁶ Эрүүл мэндийн тухай хууль 3.1.13

⁷ Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хууль 3.1.1

⁸ Чанарын баталгаажуулалт, магадлан итгэмжлэлийн тайлбар толь, хуудас 20

⁹ Чанарын баталгаажуулалт, магадлан итгэмжлэлийн тайлбар толь, хуудас 12

¹⁰ Шинжлэх ухаан, технологийн тухай хууль 3.1.1

Оршил

Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогод эрүүл мэндийн чанар, хүртээмж, үр дүнтэй тогтолцоог хөгжүүлэх зорилт дэвшүүлэн, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа нь “Төрөөс хараат бус бие даасан магадлан итгэмжлэлийн тогтолцоог бүрдүүлэн, тавигдах шаардлагыг шинэчлэх, үйл ажиллагааг боловсронгуй болгох” гэж тодорхойлсон.

Энэхүү үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдлын тасралтгүй хөгжил, баталгаажилтыг хангахад чиглэсэн эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны шинэчлэл чухал ач холбогдолтой.

Манай улсад магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагаа нь 25 жилийн туршилагад тулгуурлан тасралтгүй шинэчлэгдэн хөгжиж байна.

Бид энэхүү өнөөгийн нөхцөл байдлын дүн шинжилгээг “Эрүүл мэндийн магадлан итгэмжлэл-2021” гарын авлага, судалгааны бүтээлүүд, үр дүнгийн тайлан, статистик тоон үзүүлэлтүүд, олон улсын туршилага, магадлан итгэмжлэлийн ажлын алба, шинжээчид, эрүүл мэндийн байгууллагын төлөөллийн ярилцлага, саналд тулгуурлан гаргасан болно.

Өнөөгийн нөхцөл байдлын үнэлгээнд магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны эрх зүйн орчин, удирдлага, зохион байгуулалт, үйл ажиллагааны гүйцэтгэл, үр дүн, тоон үзүүлэлт, тулгамдсан асуудлын дүн шинжилгээ, сургамж, судалгааны дүгнэлт, олон улсын туршилагыг багцлан томъёолж, хөгжлийн цаашдын чиг хандлагыг тодорхойлон, зураглал гаргалаа.

Бүх нийтийн эрүүл мэндийн хамрагдалтыг нэмэгдүүлэн, иргэдийг санхүүгийн эрсдэлээс хамгаалсан чанартай, аюулгүй, хүртээмжтэй эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ авахад магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны оновчтой тогтолцоо чухал юм.

Энэхүү ажил нь эрүүл мэндийн байгууллагын чанартай, үр дүнтэй гүйцэтгэлд тулгуурласан тусламж, үйлчилгээний баталгаажилтыг хангахад чиглэсэн магадлан шинэчлэх үйл ажиллагааг үе шаттай хөгжүүлэхэд шинэ гарц болж, салбар хоорондын уялдаа холбоо, нэгдмэл байдлыг хангахад дэмжлэг үзүүлнэ гэдэгт итгэж байна.

1. Эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэлийн өнөөгийн байдал

1.1 Хөгжлийн товчооны тойм

Монгол улсад 1998 оны 5 дугаар сарын 7-нд батлагдсан Эрүүл мэндийн тухай хууль¹¹-иар магадлан итгэмжлэлийн анхны эрх зүйн орчин бүрдэж, 7 хүний бүрэлдэхүүнтэй Эрүүл мэндийн магадлан итгэмжлэх, зөвшөөрлийн зөвлөл¹² байгуулагдан, одоогийн Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвд анхны “Магадлан итгэмжлэл лицензийн алба” байгуулагджээ.

2000 оноос эхлэн эмнэлгийн бүтэц, үйл ажиллагааны стандарт, магадлан итгэмжлэх шинжээчийг сонгон шалгаруулах журам, гэрээ, магадлан итгэмжлэх шалгуур, олгох гэрчилгээ зэргийг боловсруулан, мөрдөж эхэлсэн. Түүхээс харвал, эрүүл мэндийн салбарт Хөвсгөл аймгийн нэгдсэн эмнэлэг (гэрчилгээ 001/2002), Төв аймгийн Батсүмбэр сумын эмнэлэг (002/2002 гэрчилгээ) анхны магадлан итгэмжлэгдсэн байгууллагууд болжээ.

2002 оноос төрийн өмчит эрүүл мэндийн байгууллагад, 2003 оноос хувийн хэвшлийн эмнэлэг, сувилалд, 2008 оноос эмийн сангуудад магадлан итгэмжлэл олгож эхэлсэн ба өнөөгийн байдлаар улсын хэмжээнд нийт 848 магадлан итгэмжлэл хүчинтэй эрүүл мэндийн байгууллага байна.

Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь эрүүл мэндийн магадлан итгэмжлэлийн эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох, Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв, аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газрыг мэргэжил арга зүйгээр хангах, шинжээчдийг сонгон шалгаруулах, томилох, чадавхжуулах, шалгуур үзүүлэлтийг боловсронгуй болгох үйл ажиллагааг удирдлага, зохион байгуулалтаар хангаж ирсэн.

Анх магадлан итгэмжлэх байгууллагад тавих шаардлага, магадлан шинжлэх шалгуур, шинжээч сонгон шалгаруулах журмыг Засгийн газраас тогтоож, шаардлага хангасан эрүүл мэндийн байгууллагад 5 хүртэл жилийн хугацаагаар магадлан итгэмжлэл олгодог байжээ.

Одоогийн байдлаар Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвийн Магадлан итгэмжлэлийн алба нь магадлан итгэмжлэлийн зөвлөлийн ажлын албаны үүрэг гүйцэтгэж, эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан итгэмжлэх замаар тусламж, үйлчилгээний чанарыг баталгаажуулах үндсэн зорилго, чиг үүрэгтэй ажиллаж байна.

Магадлан итгэмжлэлийн алба нь төр, хувийн хэвшлийн байгууллага, мэргэжлийн салбар зөвлөл, нийгэмлэг, холбоод, магадлан итгэмжлэлийн шинжээчдтэй хамтран ажиллаж, мэдээллээр хангах, мэдээний цахим сан бүрдүүлэх, тусламж үйлчилгээний технологи, чанар, гүйцэтгэлд явцын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх, орон тооны бус шинжээчтэй гэрээ байгуулах, томилох, мэргэжил арга зүйгээр хангах үйл ажиллагааг гүйцэтгэдэг.

Алба нь өдөр тутамдаа эрүүл мэндийн байгууллагуудын магадлан итгэмжлүүлэх хүсэлт, материалыг хүлээн авч дүн шинжилгээ хийж, магадлан итгэмжлэлд бэлтгэн, арга зүйн зөвлөгөө өгч, сургалт, судалгаа, үнэлгээ хийдэг.

Магадлан итгэмжлэлийг хөгжүүлэхэд ДЭМБ, АХБ, Азийн Эрүүл мэндийн чанарын холбоо зэрэг олон улсын байгууллагаас техникийн дэмжлэг туслалцаа авч хамтран ажиллаж байна.

¹¹Төрийн мэдээлэл, 1998оны № 7/74/, х- 677-678

¹²ЭМНХ-ын сайдын 1999 оны А/83 дугаар тушаал

⁴ЭМХҮТ-ийн захирлын 2002 оны 26 дугаар тушаал

Австрали, Малайз, Сингапур, Өмнөд Солонгос, Тайланд, Казакстан зэрэг улс орны эрүүл мэндийн магадлан итгэмжлэлийн тогтолцоо, магадлан итгэмжлэх хөтөлбөр, стандартуудыг судалж, эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан шинжлэх шалгуур үзүүлэлтийг олон улсын жишигт нийцүүлэн боловсруулдаг. 2023 онд дахин шинэчлэхээр ажлын хэсэг ажиллаж байна.

Мөн эрүүл мэндийн байгууллагууд чанарын удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлэх, тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдлаа сайжруулах чиглэлээр 2009 оноос эхлэн ISO 9001 чанарын удирдлагын тогтолцоо стандартыг хангаж, одоогийн байдлаар 12 эрүүл мэндийн байгууллага батламжлал авсан нь магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны нэг үр дүн юм.

1.2 Эрх зүйн орчин

1998 онд Эрүүл мэндийн тухай Монгол улсын хууль, Засгийн газрын 181 дүгээр тогтоол, Иргэний эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуульд эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэлийн анхны заалтууд тусгагдсанаар эрүүл мэндийн байгууллагуудад магадлан итгэмжлэгдэх давуу тал бий болжээ.

Энэ цаг үеэс эхлэн магадлан итгэмжлэлтэй холбоотой заалтуудад 2002, 2006, 2008, 2011, 2012, 2016 онуудад өөрчлөлт орж, 2016 онд “Эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэх, шинжээч сонгон шалгаруулах, ажиллуулах журам, магадлан шинжлэх шалгуурыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн, үйлчилгээний төлбөрийн хэмжээ, холбогдох зардлын жишгийг санхүү, төсвийн болон эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран батална гэж өөрчлөн найруулсан нь одоо мөрдөгдөж байна.

Эрх зүйн заалтуудыг тодруулбал:

Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого – “Алсын хараа-2050”

Зорилт 2.2. *Эрүүл дадал хэвшилтэй, идэвхтэй амьдралын хэв маягтай иргэн төлөвшүүлэн эрүүл мэндийн чанар, хүртээмж, үр дүнтэй тогтолцоог хөгжүүлнэ.*

Зорилтыг хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа:

2.2.21. Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдлыг сайжруулах зорилгоор төрөөс хараат бус бие даасан магадлан итгэмжлэлийн тогтолцоог бүрдүүлнэ.

2.2.30. Эрүүл мэндийн чиглэлээр сургалт, эрхэлж байгаа байгууллагад олгох тусгай зөвшөөрөл, магадлан итгэмжлэлд тавигдах шаардлагыг шинэчлэх, үйл ажиллагааг боловсронгуй болгоно.,

Эрүүл мэндийн тухай хууль (2011 он):

3 дугаар зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт:

3.1.17. “Эрүүл мэндийн магадлан итгэмжлэл” гэж эрүүл мэндийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний технологи, чанарт хөндлөнгийн үнэлгээ хийж, дүгнэлт гаргахыг.,

8 дугаар зүйл. Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны бүрэн эрх:

8.1.18-д “Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанарын бодлогын хэрэгжилтэд хяналт тавьж, эрүүл мэндийн байгууллагад магадлан итгэмжлэл олгох үйл ажиллагааг зохион байгуулах”.

22 дугаар зүйл. Эрүүл мэндийн байгууллагын үйл ажиллагааг магадлан итгэмжлэх:

22.1. Эрүүл мэндийн байгууллага *сайн дурын* үндсэн дээр өөрийн байгууллагын үйл ажиллагааг болон хүн амд үзүүлж байгаа тусламж, үйлчилгээний технологи, чанарыг үнэлүүлж, магадлан итгэмжлэл авна.,

22.2. Эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэлийг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага олгоно (2012 оны 8 дугаар сарын 17-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан).

22.3. Энэ хуулийн 22.2-т заасан магадлан итгэмжлэх байгууллага нь эрүүл мэндийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагаа, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний технологи, чанарыг орон тооны бус шинжээчдээр үнэлүүлж, дүгнэлт гаргана.,

22.4. Эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэх, шинжээч сонгон шалгаруулах, ажиллуулах журам, магадлан шинжлэх шалгуурыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн, үйлчилгээний төлбөрийн хэмжээ, холбогдох зардлын жишгийг санхүү, төсвийн болон эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүд хамтран батална (2016 оны 4 дүгээр сарын 22-ны өдрийн хуулиар нэмсэн) гэж хуульчилсан.

Шинэчлэгдсэн хуулийн нэр томъёонд магадлан итгэмжлэлийг тодорхойлон, магадлан итгэмжлэл олгодог байгууллагын чиг үүргийн талаар нэмэлт өөрчлөлтүүд хийгджээ.

Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хууль (2016 он)

23 дугаар зүйл “Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээг магадлан итгэмжлэх”:

23.1. Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлж байгаа эрүүл мэндийн байгууллага тусламж, үйлчилгээний төрөл, технологи, чанар, гүйцэтгэлийг үнэлүүлж, сайн дурын үндсэн дээр магадлан итгэмжлэл авна.,

23.2. Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлж эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан итгэмжлэхтэй холбоотой харилцааг Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 22 дугаар зүйлд заасны дагуу зохион байгуулна.

Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хууль (2015 он):

16 дугаар зүйл. “Эрүүл мэндийн даатгалын байгууллагын чиг үүрэг”:

16.1.4-т Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа, тусгай зөвшөөрөлтэй, *магадлан итгэмжлэгдсэн* өмчийн бүх хэлбэрийн эмийн сангаас бусад эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагаас тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдал, хүртээмжийг харгалзан сонгон шалгаруулах үйл ажиллагааг энэ хуулийн 14.9.11-д заасан журмын дагуу зохион байгуулах.,

14.9.11 Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагыг сонгон шалгаруулах журмыг санхүү, төсвийн болон эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн (Энэ заалтыг 2016 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдрийн хуулиар нэмсэн) батлах.,

Засгийн газрын тогтоол:

Магадлан итгэмжлэлийн суурь тавигдсан 1998 оноос эхлэн Засгийн газрын 5 тогтоол батлагдан хэрэгжсэн байна. Тухайлбал: *1998 оны 181 дүгээр анхны тогтоол, 2002 оны 246, эрүүл мэндийн магадлан итгэмжлэх байгууллагын дүрэм, шинжээч сонгон шалгаруулах*

журам, магадлан итгэмжлэл олгох, сунгах журам, магадлан шинжлэх ажлын шалгуурыг батлан, магадлан итгэмжлэл сайн дурын үндсэн дээр явагдах ба санхүүгийн дэмжлэг авах баталгаа болно гэж заасан.

2005 оны 72 дугаар тогтоолоор “Эрүүл мэндийн салбарын мастер төлөвлөгөө”-г баталсан. Мастер төлөвлөгөөнд магадлан итгэмжлэх бие даасан байгууллага, бүтэцтэй болох, мэргэжлийн нийгэмлэгүүдийн чадамжийг нэмэгдүүлэн, аажмаар магадлан итгэмжлэлийг шилжүүлэх бодлого баримтлахаар тусгасан боловч бодлогын энэ зорилт хэрэгжээгүй, хугацаа дууссан.

Хамгийн сүүлд 2017 оны 24 дүгээр тогтоолоор баталсан “Төрөөс эрүүл мэндийн талаар баримтлах бодлогод тусламж, үйлчилгээний төрөл, гүйцэтгэлтэй уялдсан бие даасан магадлан итгэмжлэл бүхий чанарын удирдлагыг нэвтрүүлэхээр заасан ба тогтоол хүчингүй болсон.

Эндээс харахад үе үеийн тогтоолд магадлан итгэмжлэх бие даасан тогтолцоог бүрдүүлэхийг зорьж байсан боловч хэрэгжээгүй байна.

Эрүүл мэндийн сайдын тушаал:

Эрүүл мэндийн сайдын 2002 оны 12 сарын 06-ны өдөр 284 дугаартай ”Төрийн өмчийн эрүүл мэндийн байгууллагад магадлан итгэмжлэл олгох тухай” анхны тушаал батлагдсан бол 2003 оны 03 сарын 31-ний өдрийн 63 дугаар тушаалаар “Тусламж, үйлчилгээний чанарыг сайжруулах хөтөлбөрийн үлгэрчилсэн загвар” -ыг анх удаа баталжээ.

Магадлан итгэмжлэх тушаал, шийдвэр нь дараах гол агуулга, чиглэлийг зохицуулсан байна.

Үүнд:

- Эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан итгэмжлэх журам, журмын өөрчлөлтүүд.,
- Эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан итгэмжлэх шалгуур.,
- Эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан итгэмжлэлийн шинжээч сонгон шалгаруулах, ажиллуулах, чөлөөлөх журам.,
- Эрүүл мэндийн магадлан итгэмжлэх үндэсний зөвлөлийн бүтэц, ажиллах журам.,
- Эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан шинжлэх үйлчилгээний төлбөрийн хэмжээ, холбогдох зардлын жишиг.,
- Чанарын хөгжлийн хөтөлбөр болон тайлангийн үлгэрчилсэн загвар.,
- Магадлан итгэмжлэлийн батламжийн загвар, хөтлөх маягт, хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийх хуудас, үнэлгээний аргачлал, зөвлөмжийн загвар

Магадлан шинжлэх үйл ажиллагаанд баримталж буй хүчин төгөлдөр тушаал, журам

2013 оны А/247	Эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан итгэмжлэх үйлчилгээний төлбөр, зардлын жишиг батлах тухай (4 дүгээр хавсралт) .,
2015 оны А/363	Үнэлгээний хуудас, аргачлал батлах тухай.,
2017 оны А/503	Эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан итгэмжлэх журам батлах тухай.,
2017 оны А/118	Магадлан итгэмжлэлийн шинжээч сонгон шалгаруулж, томилох, чөлөөлөх журам батлах тухай.,
2019 оны А/554	Эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан шинжлэх шалгуур батлах тухай.,

2020 оны А/179	Өрх, сум тосгоны эрүүл мэндийн төвийг магадлан шинжлэх шалгуур батлах тухай.,
2020 оны А/180	Сувилал, сувилахуйн болон сэргээн засах төвийг магадлан шинжлэх шалгуур үзүүлэлт батлах тухай тушаалууд мөрдөгдөж байна.

Дээрх тушаал, журмуудын ерөнхий агуулгыг тус бүрээр задлан шинжилж үзвэл:

ЭМС-ын 2013 оны 247 дугаар тушаал, дөрөвдүгээр хавсралт: “Эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан итгэмжлэх үйлчилгээний төлбөрийн хэмжээ, холбогдох зардлын жишиг” өнөөг хүртэл буюу 10 жил мөрдөгдсөн.

Энэхүү тушаалаар эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан итгэмжлэх төлбөр тусламж, үйлчилгээний онцлог, шатлал, орны тооноос хамаарч хамааран 400,000-1,000000, магадлан итгэмжлэлд бэлтгэх үйл ажиллагаа 200,000, арга зүйн зөвлөгөө өгөх, явцын үнэлгээ хийх 1 байгууллагад 15000, зөвлөлийн хурлын зардал 1 удаа 50000, нэг гишүүний ажлын хөлс нэг цагт 10000, зөвлөлийн гишүүн бичгээр санал өгөх 20000, шинжээчийн багийн ахлагч 1 байгууллагад 55000, гишүүн 45000 төгрөг тус тус байна.

Магадлан итгэмжлэлийн албаны 2022 оны тайланд дурдсанаар өнөөгийн нөхцөлд бодит зардал нь төлбөрөөс давсан, ажлын үнэлэмжээс шалтгаалан шинжээчид ажиллах сонирхол муутай байгаа нь тулгамдсан асуудлын нэг болжээ. Энэхүү журмыг шинэчлэн боловсруулахаар ажлын хэсэг ажиллаж, холбогдох саналыг ЭМЯ-д хүргүүлсэн.

ЭМС-ын 2015 оны 363 дугаар тушаал: Магадлан итгэмжлэгдсэн эрүүл мэндийн байгууллагад явцын үнэлгээ хийх үнэлгээний хуудас, аргачлалыг баталсан. Үнэлгээний хуудас нь эрүүл мэндийн байгууллагын мэдээлэл, шалгуур үзүүлэлтүүд (ерөнхий шалгуур үзүүлэлт, тусгай шалгуур үзүүлэлт), нийт 37 шалгуур үзүүлэлтээс бүрдсэн, 2-0 оноогоор үнэлгээ өгөх зарчимтай.

Шалгуур үзүүлэлт нь тусламж, үйлчилгээний технологи, чанар, аюулгүй байдал хүний нөөцийн хөгжил, эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүй, үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамж, шинжээчдийн багийн өгсөн зөвлөмжийн биелэлтэд чиглэсэн. Үнэлгээний аргачлалд шалгуур үзүүлэлтийг дүгнэх оноо болон хувиар тооцсон үзүүлэлтийг дүгнэсэн тайлбарыг оруулсан.

Мэдээллийн ил тод байдлыг хангах, ёс зүйн хариуцлагыг сайжруулах, аюулгүй байдлыг хангах шалгуур үзүүлэлтүүдийг шинэчлэн боловсруулсан. Энэхүү шалгуур үзүүлэлтийг өнөөгийн нөхцөл байдал, шинэ эрх зүйн орчинтой уялдуулан шинэчлэх шаардлагатай.

ЭМС-ын 2017 оны 503 дугаар тушаал: Эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан итгэмжлэх журмыг баталсан.

Энэхүү журам нь:

1. Нийтлэг үндэслэл
2. Магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны зохион байгуулалт
3. Магадлан итгэмжлүүлэх байгууллагад тавигдах шаардлага
4. Эрүүл мэндийн байгууллагын хүлээх үүрэг
5. Магадлан итгэмжлүүлэх хүсэлт гаргах, баримт бичиг бүрдүүлэх
6. Магадлан шинжлэх, үнэлгээ хийх
7. Магадлан итгэмжлэл олгох
8. Магадлан итгэмжлэлийг хүчингүй болгох
9. Маргааныг шийдвэрлэх гэсэн 9 бүлэг, 122 заалт бүхий өргөн агуулгыг багтаасан.

Энэхүү журмыг шинэчлэн, сайжруулахаар ажлын алба ажиллаж байна. Гол үзэл баримтлал нь шинэ эрх зүйн (Алсын хараа-2050, бусад) орчин, төрийн захиргааны төв байгууллагын болон ажлын албаны (ЭМХТ) чиг үүргийн өөрчлөлт, бусад байгууллага, мэргэжлийн салбар зөвлөл, нийгэмлэг, холбоодын оролцоо, магадлан итгэмжлэлийн үйл явцын шинэчлэлтэд чиглэж байна.

ЭМС-ын 2017 оны 118 дугаар тушаал: “Магадлан итгэмжлэлийн шинжээч сонгон шалгаруулж, томилох, чөлөөлөх журам”-ыг баталсан. Энэхүү журам нь нийтлэг үндэслэл, шинжээч сонгон шалгаруулах, шинжээчийг томилон ажиллуулах, шинжээчийг чөлөөлөх гэсэн 4 бүлгийн 50 заалтыг багтаасан. Энэхүү журмыг шинэчлэн сайжруулахаа ажлын алба ажиллаж байна. Шинэчлэлийн гол үзэл баримтлал нь, шинжээч нь журамд заасан тодорхой шаардлагыг бүрэн хангасан тохиолдолд ярилцлага зохион байгуулах болон ярилцлагын шалгалтын агуулга, чиг үүрэг, шинжээчтэй ажиллах гэрээний хугацааг жил бүр дүгнэх зэрэг агуулгыг тусгаж байна.

ЭМС-ын 2019 оны 554 дугаар тушаалаар “Эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан шинжлэх шалгуур, үнэлгээ хийх аргачлал”, **2020 оны 179 дугаар тушаалаар** “Өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийг магадлан шинжлэх шалгуур”, **2020 оны 180 дүгээр тушаалаар** “Сувилал, сэргээн засах болон сувилахуйн төвийг магадлан шинжлэх шалгуурыг тус тус баталсан.

Эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан шинжлэх шалгуур нь магадлан итгэмжлэлд орох байгууллагад тавигдах шаардлага болон дэд бүлгүүдийг багтаасан 3 бүлэгтэй. Дэд бүлэгт эрүүл мэндийн байгууллагаас зайлшгүй хэрэгжүүлэх шаардлагатай үндсэн үйл ажиллагааг бүтэцлэсэн. Тухайн үйл ажиллагааг “Үйл ажиллагаанд тавигдах шаардлага”, “Шалгуур үзүүлэлт”, “Хэмжих үзүүлэлт”, “Үнэлгээ” гэсэн матрицын загварыг ашиглан үнэлдэг. Тус бүрээр авч үзвэл:

Магадлан итгэмжлэлд орох байгууллагад тавигдах шаардлага:

- Эрүүл мэндийн чиглэлээр мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөлд заагдсан тусламж, үйлчилгээний төрөл бүрээр үзлэг, оношилгоо, шинжилгээ, эмчилгээ хийдэг;
- Тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээнд заасан ажлын байрны хаягтаа үйл ажиллагаа явуулдаг;
- Стандартад заасан орон тоогоор эмнэлгийн мэргэжилтнийг хангасан, 80-аас дээш хувь нь сүүлийн 1 жилийн дотор тогтвор суурьшилтай ажиллаж байгаа;
- Эмнэлгийн мэргэжилтнүүд нь мэргэшсэн, жил бүр ур чадварыг дээшлүүлдэг тогтолцоо бүрдсэн;
- Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх стандартын шаардлага хангасан зориулалтын байртай, үйлчлүүлэгчид ээлтэй орчин бүрдүүлсэн;
- Жилийн турш тасралтгүй үйл ажиллагаа явуулдаг байх, улирлын үйл ажиллагаатай сувилал нь жилдээ 6 сараас доошгүй хугацаанд ажилладаг;
- Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, өвчтөний аюулгүй байдлыг сайжруулах үйл ажиллагаанд хамт олны оролцоог хангаж ажилладаг;
- Магадлан итгэмжлэлд орох асуудлыг хамт олноороо хэлэлцэж, хүлээн зөвшөөрсөн; 9. Магадлан итгэмжлэлд бэлтгэх зөвлөгөө авч, сургалтад хамрагдсан;
- Магадлан шинжлэх шалгуураар хийсэн өөрийн үнэлгээгээр шалгуур үзүүлэлтийг 100% хангасан;
- Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдлыг сайжруулах төлөвлөгөөг үр дүнтэй хэрэгжүүлж, ахиц өөрчлөлт гарсан;

- Байгууллагын үйл ажиллагаа, үзүүлж байгаа тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдлын үзүүлэлтүүдийг баталсан, тогтмол хэмждэг, жил бүр ахиц өөрчлөлт гарсан;
- Байгууллагын эрсдэлийг үнэлж, сэргийлэх, бууруулах хариу арга хэмжээ тогтмол авдаг байх гэсэн нийтлэг мөрдөх 13 шаардлагыг тусгасан.

Бүлэг 1. Үйлчлүүлэгч төвтэй үйлчилгээг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтүүд:

- Үйлчлүүлэгчийн аюулгүй байдал
- Тусламж, үйлчилгээний тасралтгүй байдал
- Үйлчлүүлэгчийн эрх, үүрэг, үйлчлүүлэгчийг мэдээллээр хангах
- Үзлэг, оношилгоо, эмчилгээ
- Халдварын хяналт, сэргийлэлт
- Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ гэсэн нийтлэг мөрдөх 6 дэд бүлэгтэй.

Энэхүү дэд бүлгийн “Үзлэг, оношилгоо, эмчилгээ” гэсэн дэд бүлэг үйл ажиллагааны онцлогтой уялдан “Сувилал, сэргээн засах болон сувилахуйн төв”-ийн шалгуурт заагдаагүй болно. Мөн бүлэг нэгийн “Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ” гэсэн дэд бүлэг “Өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв”-ийн шалгуурт үйл ажиллагааны онцлогтой уялдан бүлэг гуравт бүтэцлэгдсэн болно.

Бүлэг 2. Байгууллагын үйл ажиллагааг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтүүд:

- Засаглал, удирдлага, манлайлал
- Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанарын удирдлага
- Хүний нөөцийн хөгжил
- Мэдээллийн удирдлага, аюулгүй байдал
- Тоног төхөөрөмжийн чанар, аюулгүй ажиллагаа, засвар, техникийн үйлчилгээ
- Барилга, инженерийн байгууламжийн аюулгүй ажиллагаа гэсэн, эрүүл мэндийн байгууллагууд нийтлэгээр мөрдөх 6 дэд бүлэгтэй.

Дээрх дэд бүлгүүдийн шалгуур үзүүлэлт болон хэмжих үзүүлэлтүүд нь байгууллагын тусламж, үйлчилгээний онцлогтой уялдан ижил төстэй болон ялгаатай шалгууруудаас бүрддэг.

Бүлэг 3. Тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдал, технологийг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт: эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний төрөл, онцлогоос хамааран:

- Эмнэлгийн мэргэшсэн тусламж үйлчилгээ үзүүлдэг эрүүл мэндийн (төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төв, тусгай эмнэлэг, нэгдсэн эмнэлэг, амаржих газар, клиник) байгууллага
- Өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв
- Сувилал, сэргээн засах болон сувилахуйн төвийн үйл ажиллагаатай уялдсан нийтлэг болон өвөрмөц шалгууруудтай. Тухайлбал:

Нийтлэгээр:

- Амь тэнссэн үеийн тусламж, үйлчилгээ
- Сувилахуйн тусламж, үйлчилгээ
- Эмийн менежмент ба зохистой хэрэглээ
- Лабораторийн тусламж, үйлчилгээ
- Эмчилгээний хоол
- Эмгэг судлалын тусламж, үйлчилгээ гэсэн 6 төрлийн тусламж, үйлчилгээний шалгуурыг бүх эрүүл мэндийн байгууллагууд хангана.

Тусламж, үйлчилгээний төрөл, онцлогтой уялдан “Эмнэлгийн мэргэисэн тусламж, үйлчилгээ үзүүлдэг эрүүл мэндийн байгууллагууд нь:

- Мэдээгүйжүүлэг, мэс заслын тусламж, үйлчилгээ
- Эх барих, эмэгтэйчүүд, нярайн тусламж, үйлчилгээ
- Уламжлалт анагаах ухааны тусламж, үйлчилгээ
- Дотрын тусламж, үйлчилгээ
- Мэдрэлийн тусламж, үйлчилгээ
- Хүүхдийн тусламж, үйлчилгээ
- Сэтгэцийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ
- Хавдрын тусламж, үйлчилгээ
- Арьс ба арьсан доорх эслэгийн өвчний тусламж, үйлчилгээ
- Халдварт өвчний тусламж, үйлчилгээ
- Хөнгөвчлөх тусламж, үйлчилгээ
- Нүдний тусламж, үйлчилгээ
- Нүүр амны тусламж, үйлчилгээ
- Чих хамар, хоолойн тусламж, үйлчилгээ
- Дүрс оношилгоо
- Сэргээн засах тусламж, үйлчилгээ
- Цус сэлбэлт судлалын тусламж, үйлчилгээ гэсэн нийт 23 дэд бүлэгтэй. Энэхүү дэд бүлгүүдээс тусгай зөвшөөрөл дахь үйл ажиллагааны чиглэлд заасан тусламж, үйлчилгээг сонгон үнэлнэ.

Харин өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн Бүлэг 3-ын онцлог нь тусламж, үйлчилгээний төрлөөс хамааран “Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний шалгуур үзүүлэлтүүд”, “Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний шалгуур үзүүлэлтүүд” гэсэн үндсэн 2 бүтэцтэй.

Шалгуурт дээрх нийтлэг хангах 6 дэд бүлгийн шалгуур үзүүлэлт дээр нэмэгдээд эх барих, эмэгтэйчүүд, хүүхэд, мэс засал, мэдээгүйжүүлэг, халдварт, халдварт бус өвчин, уламжлалт анагаах ухааны болон сэргээн засах, зорилтот бүлгийн үйлчлүүлэгчид үзүүлэх тусламж үйлчилгээний шалгууруудтай.

Сувилал, сэргээн засах болон сувилахуйн төвийн Бүлэг 3-ын онцлог нь сувилал, сэргээн засах, сувилахуйн (тус бүрээр) тусламж, үйлчилгээний стандарт, технологийг мөрдөж, аюулгүй байдлыг хангах, нийтлэгээр мөрдөх эм зүй, хоол эмчилгээ, яаралтай тусламжийн шалгууруудтай.

Хэдийгээр магадлан итгэмжлэлийн шалгуур нь тасралтгүй шинэчлэгдэн хөгжиж ирсэн боловч, эрүүл мэндийн байгууллагын тусламж, үйлчилгээний чанар, өвчтөний аюулгүй байдал, оношилгоо, эмчилгээний технологийн хурдац, хөгжилтэй уялдан эрх зүйн орчныг шинэчлэх хэрэгцээ шаардлага байнга тулгардаг.

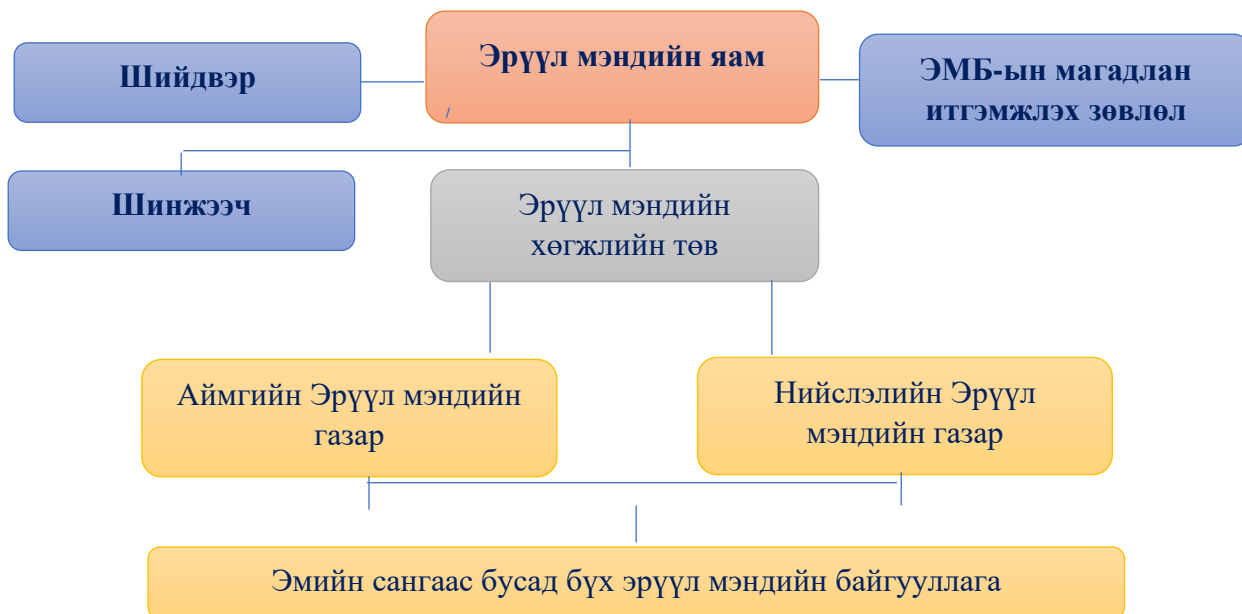
Түүнчлэн бидний одоогийн мөрдөж буй шалгуур нь давхардал ихтэй, хэмжих үзүүлэлтийн тоо хэт олон, магадлан итгэмжлэлд давтан орж буй тохиолдолд ахиц, дэвшил, технологийн хөгжил, үр дүнд чиглэсэн шалгуур бага, цаасан ажиллагаа их зэрэг тулгамдсан асуудал байгааг шинжээчид хэлж байна.

Асуудлыг нотолгоот мэдээллээр хангахын тулд эрүүл мэндийн байгууллагын шалгуурын тоон үзүүлэлтийг харьцуулан гаргахыг (хүснэгт 1-ээс харна уу) хичээсэн болно.

1.3 Удирдлага зохион байгуулалт

1.3.1 Зохион байгуулалт, бүтэц

ЗУРАГ 1. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭЛИЙН ӨНӨӨГИЙН ТОГТОЛЦОО

Эрүүл мэндийн сайдын 1999 оны 3 сарын 01-ны өдрийн А/42 тушаалаар Эрүүл мэндийн удирдлага, мэдээлэл, боловсролын төвийн (одоогийн ЭМХТ) бүрэлдэхүүнд Магадлан итгэмжлэл лицензийн алба нэртэйгээр эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан итгэмжлэлийн анхны бүтэц бий болсон. Он цагийн дарааллаар тогтолцоог харуулбал:

ЗУРАГ 2. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭЛИЙН УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 5 удаагийн шинэчилсэн найруулга, нэмэлт өөрчлөлтөөр эрүүл мэндийн магадлан итгэмжлэлтэй холбоотой заалтууд удаа дараалан өөрчлөгдөж ирсэн ч эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэлийг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага болон төрийн байгууллага олгохоор зүйлчилсэн нь хадгалагдсаар ирсэн ба дараах чиг үүргийг гүйцэтгэдэг.

Үүнд:

Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Төрийн захиргааны төв байгууллага: Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, магадлан итгэмжлэлийн бодлогыг тодорхойлж, нэгдсэн удирдлага, зохион байгуулалтаар ханган, шинжээч сонгон шалгаруулах, томилох болон холбогдох *шийдвэрийг* гаргадаг. Өдөр тутмын үйл ажиллагаа нь магадлан итгэмжлэлийн зөвлөлийг хуралдуулах, хурлын шийдвэрийг албажуулах, хүргүүлэх, батламж олгох, зөвлөмж хүргүүлэхэд чиглэдэг.

Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвийн Магадлан итгэмжлэлийн алба: Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, технологи, стандартын хэрэгжилтийг үндэслэн эрүүл мэндийн байгууллагад магадлан итгэмжлэл, хяналт, үнэлгээ хийх, магадлан итгэмжлэлийн өдөр тутмын үйл ажиллагааг зохион байгуулах, зохицуулах чиг үүргийг гүйцэтгэдэг. Өдөр тутамдаа эрүүл мэндийн байгууллагын баримт, бичиг хүлээн авах, дүн шинжилгээ хийх, баримт бичигт зөвлөгөө өгөх, шинжээчийн баг томилох, чадавхжуулах, бэлтгэл ажлыг хангах, шинжээчийн багт эрүүл мэндийн байгууллагын баримт бичгийг хүлээлгэн өгөх, үнэлгээний дүгнэлт, танилцуулга хүргүүлдэг.

Аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газар: Харьяалах нутаг дэвсгэртээ магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааг удирдлага, зохицуулалт, мэргэжил арга зүйгээр хангадаг.

Магадлан итгэмжлэх хүсэлт гаргасан эрүүл мэндийн байгууллага: Тусламж, үйлчилгээний технологи, чанарын баталгаажилтыг тасралтгүй байдлыг хангаж, магадлан итгэмжлэх шалгуурын дагуу өөртөө үнэлгээ хийх, шаардлагатай материалыг бүрдүүлэх, ажлын албанд магадлан итгэмжлүүлэх хүсэлт хүргүүлэх, чанарын хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжилтийг хангаж, магадлан итгэмжлэлээр өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлдэг.

Одоогийн бүтэц, зохион байгуулалтаар ЭМЯ, ЭМХТ-ийн ажлын алба нь улсын хэмжээнд магадлан итгэмжлэлийг нэгдсэн удирдлага, зохион байгуулалт, өдөр тутмын зохицуулалтаар хангаж, эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан итгэмжлэх зөвлөл, орон тооны бус шинжээч, аймаг, нийслэлийн ЭМГ, төрийн бус байгууллага, нийгэмлэг, холбоод, мэргэжлийн салбар зөвлөл, Магадлан итгэмжлүүлэх хүсэлт гаргасан эрүүл мэндийн байгууллагатай хамтран ажиллаж байна.

1.3.2. магадлан итгэмжлэх зөвлөл

Эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын сайдын 1999 оны А/83 дугаар тушаалаар Эрүүл мэндийн магадлан итгэмжлэх зөвлөл байгуулах эрх зүйн анхны үндэс тавигдсан. Энэ тушаалаар “Эрүүл мэндийн магадлан итгэмжлэх зөвлөлийн ажиллах журам, Эрүүл мэндийн магадлан итгэмжлэх зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, орон нутгийн салбар зөвлөлийн бүтэц, ажиллах журам” тус тус батлагдсан байна.

Анхны зөвлөл нь 7 хүний бүрэлдэхүүнтэй батлагдсан ба зөвлөл нь эмнэлгийн мэргэжилтэнд мэргэжлийн зөвшөөрөл олгох, магадлан итгэмжлэлийг удирдан чиглүүлэх, хяналт тавих, гарсан санал, гомдлыг хянан шийдвэрлэх, мөн салбар зөвлөлүүдийг арга зүйгээр хангах чиг үүрэгтэй ажиллаж байжээ.

Магадлан итгэмжлэх зөвлөлийг ЭМЯ-ны төрийн нарийн бичгийн дарга ахлан ажилладаг байсан бол 2023 оны 10 сард зөвлөлийн бүрэлдэхүүн өөрчлөгдсөн. ЭМС-ын 2023 оны 10

сарын 10-ны өдрийн А/359 дугаар тушаалаар “Эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэх зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, ажиллах журам”-ыг шинэчлэн баталсан.

Энэхүү тушаалаар зөвлөлийн даргаар ЭМЯ-ны Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний газрын дарга, орлогч даргаар ЭМЯ-ны Салбарын хяналтын газрын дарга, нарийн бичгийн даргаар ЭМЯ-ны Төрийн захиргааны удирдлагын газрын Эрүүл мэндийн байгууллагын тусгай зөвшөөрөл, магадлан итгэмжлэлийн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн томилогдсон.

Зөвлөл нь үндсэн 6 гишүүнтэй. Зөвлөлийн байнгын бус гишүүдэд хэлэлцэж буй эрүүл мэндийн байгууллагын тусламж, үйлчилгээний төрөл, чиглэлээс хамаарч мэргэжлийн салбар зөвлөл, нийгэмлэгээс төлөөлөл оролцуулах бөгөөд нийт 9-11 хүний бүрэлдэхүүнтэй байх юм. Зөвлөлийн ажлын алба нь ЭМХТ-д байна.

Магадлан итгэмжлэх зөвлөл нь мэргэжлийн салбар зөвлөл, нийгэмлэгийн хамтын оролцоог хангаж, хамтын шийдвэр гаргах нөхцөл бололцоог бүрдүүлдэг. Магадлан итгэмжлэлийн зөвлөл нь эрүүл мэндийн байгууллагад магадлан итгэмжлэл олгох эсэхийг танхим болон цахим хуралдаанаар ил санал хураалтаар нээлттэй хэлэлцэн, шийдвэр нь тэмдэглэл хэлбэрээр гарна. Магадлан итгэмжлэл олгох, цуцлах, түдгэлзүүлэх, сэргээх шийдвэр нь ЭМС-ын тушаалаар баталгааждаг.

1.3.3. Магадлан итгэмжлэлийн шинжээч

Монгол Улсын Засгийн газрын 2002 оны 246 дугаар тогтоолоор баталсан “Эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан итгэмжлэлийг хэрэгжүүлэх журам, магадлан шинжлэх ажлын шалгуур”-ын 2 дахь хэсэгт ... ”Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний технологи, стандартад шинжилгээ хийх, эрүүл мэндийн байгууллагын түвшин тодорхойлж, дүгнэлт гаргах үйл ажиллагааг эрүүл мэндийн төв байгууллагаас сонгон шалгаруулсан орон тооны бус шинжээч гүйцэтгэнэ”. Магадлан итгэмжлэл олгох эсэх шийдвэрийг шинжээчдийн нэгдсэн дүгнэлтийг үндэслэн гаргана” гэж зааснаар анхны эрх зүйн орчин бүрдсэн. Энэ дагуу ЭМС-ын 2002 оны 09 сарын 16-ны өдрийн 222 дугаар тушаалаар анхны 30 шинжээчийг томилсон.

Дээрх журмаас хойш шинжээч сонгон шалгаруулах журам тасралтгүй шинэчлэгдэн, ялангуяа ур чадварын шаардлагууд өндөрссөн. Тухайлбал: Чухал ур чадварт тухайн чиглэлээр мэргэшсэн, туршлагажсан байхаас гадна багаар ажиллах, харилцаа, ёс зүйн, шийдвэр гаргах, хариуцлага хүлээх, баримт бичиг боловсруулах чадваруудыг чухалчлан, ур чадварын судалгаа, үнэлгээ хийж, нотолгоонд тулгуурласан сургалтууд тасралтгүй зохион байгуулдаг.

Өнөөгийн байдлаар ЭМС-ын 2017 оны 118 дугаар тушаал “Магадлан итгэмжлэлийн шинжээч сонгон шалгаруулж, томилох, чөлөөлөх журам”-ыг мөрдөж байна. Магадлан итгэмжлэлийн шинжээч ажиллуулахтай холбоотой өдөр тутмын үйл ажиллагааг ЭМХТ-ийн магадлан итгэмжлэлийн алба удирдлага, зохион байгуулалтаар хангадаг.

Шалгаруулалтад тэнцсэн шинжээчийг төрийн захиргааны төв байгууллага 2 жилийн хугацаатай томилдог. 2023 оны байдлаар сонгон шалгаруулалтад тэнцсэн, мэргэшсэн 138 шинжээч ажиллаж байна.

Шинжээчдийн 18.5% нь эрүүл ахуй, халдвар судлаач, 15.4% нь хүүхэд, 10.3% нь дотор, 7.2% нь мэс засал, 6.2% нь сувилахуй, 5.1% нь уламжлалт, сэргээн засах, мөн хувиар тоног төхөөрөмжийн инженер, 3.1% нь мэдрэл, мөн хувиар эх барих эмэгтэйчүүдээр мэргэшжээ.

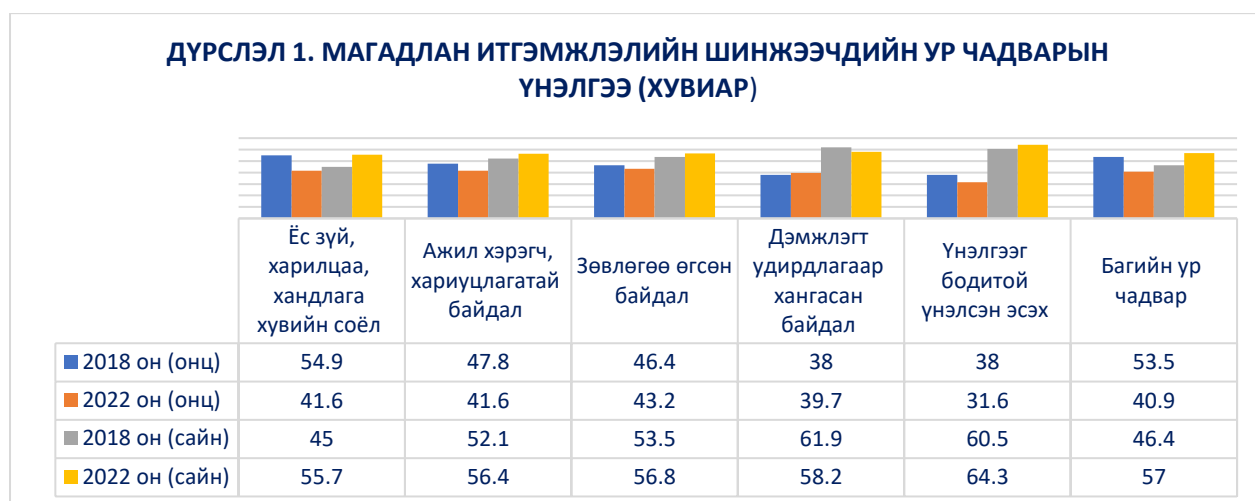
Харин нүд, настан, лаборатори, дүрс оношилгоо, хавдар, НЭМ, өрхийн анагаах ухааны чиглэлээр тус бүр 1 мэргэжилтэн, нүүр ам, эрүүл мэндийн удирдлага, сэтгэцийн эмгэг судлал, эм зүйч чиглэлээр тус бүр 2 мэргэшсэн мэргэжилтэн байна.

Монгол Улсын хүний гавьяат эмч 2, шинжээчдийн 10.3% нь доктор, 37.1% нь магистр, 20.6% нь клиникийн профессор байгаа ба тэдний 68.0% нь эрдмийн болон боловсролын зэрэг цолтой.

Шинжээчдийн 62.9 хувь нь мэргэжлийн зэрэгтэй, үүнд зөвлөх зэрэгтэй 17, тэргүүлэх зэрэгтэй 32 ахлах зэрэгтэй 12 шинжээч ажиллаж байна. Хамгийн сүүлд ЭМЯ-ны төрийн нарийн бичгийн даргын 2023 оны 04 сарын 12-ны өдрийн 49 дугаар тушаалаар 42 шинжээчийг сонгон шалгаруулсан байна.

Магадлан итгэмжлэх хүсэлт гаргасан байгууллагын төрөл, тусламж, үйлчилгээний цар хүрээнээс хамаарч 4-8 хүний бүрэлдэхүүнтэй шинжээчийн баг 1-2 өдөр газар дээр нь очиж үнэлгээ хийдэг. Шинжээчдийн үйл ажиллагааг үнэлэх судалгааг магадлан итгэмжлэгдсэн эрүүл мэндийг байгууллагуудаас авдаг.

Тухайлбал: Шинжээчдийн ур чадварыг үнэлэх судалгаанд 2017 онд магадлан итгэмжлэгдсэн 88 эрүүл мэндийн байгууллага, 2018 онд 104 байгууллага, 2022 онд 295 байгууллага хамрагдан, үнэлгээ өгсөн. Үнэлгээний зарим үр дүнг сүүлийн 2 оноор харьцуулан танилцуулбал:

2022 оны байдлаар шинжээчдэд өгсөн “онц” буюу маш сайн гэсэн үнэлгээ урд оноос дунджаар 8.3%-иар буурсан байна. 2018 онд “дунд” гэж үнэлсэн байгууллага байхгүй, 2022 онд 1.0-3.4% нь “дунд” гэж үнэлсэн нь шинжээчдийн ур чадварт анхаарах шаардлагатайг харуулж байна.

Үнэлгээнд хамрагдсан байгууллагууд шинжээчдийн харилцаа, хандлага, ёс зүй, зөвлөгөө өгөх мэдлэг, ур чадвар хангалтгүй байгааг анхаарах шаардлагатайг сануулсан байна. Энэ нь тулгамдсан асуудлын дүн шинжилгээгээр нотлогдсон болно.

Энэ нь цаашид магадлан итгэмжлэлийн шинжээч томилох, чөлөөлөх журамд өөрчлөлт оруулах, чадавхыг тасралтгүй дээшлүүлэх хэрэгцээ байгааг харуулж байна. Мөн ажлын албаны үр дүнгийн тайланд “Шинжээчдийн 70.0% нь давхар ажил эрхэлдэг, ажлын хөлс хангалтгүй байгаа нь үйл ажиллагааны үр дүнд сөргөөр нөлөөлдөг талаар дурдсан байна.

1.3.4. Магадлан шинжлэх арга хэрэгсэл, аргачлал

2000 онд “Аймгийн нэгдсэн эмнэлгийн бүтэц, үйл ажиллагаа MNS 5095:2001”, “Сумын эмнэлгийн бүтэц, үйл ажиллагаа MNS 5082:2001”, “Сум дундын эмнэлгийн бүтэц, үйл ажиллагаа MNS 5081:2001” стандартууд батлагдсан нь магадлан итгэмжлэх шалгуур, үнэлэх аргачлалуудыг боловсруулах суурь болсон. МУ-ын Засгийн газрын 2002 оны “Журам батлах тухай” 246 дугаар тогтоолоор “Магадлан шинжлэх ажлын шалгуур”-ыг анх баталжээ.

Шалгуур үзүүлэлт нь салбарын хөгжил, тусламж, үйлчилгээний технологийн шинэчлэлтэй уялдан тасралтгүй хөгжин, шинэчлэгдэж иржээ. 2011, 2016 онд Эрүүл мэндийн тухай хуульд орсон нэмэлт өөрчлөлттэй холбогдуулан байгууллагын төрлөөр шалгуур үзүүлэлтүүд төрөлжсөн.

Өнөөгийн байдлаар ЭМС-ын 2019 оны А/554, 2020 оны А/179, А/180 тоот тушаалаар тус тус баталгаажин хэрэгжиж байна.

Магадлан итгэмжлэлийн анхны шалгуур үзүүлэлтүүдэд байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалтын буюу орцын үзүүлэлтүүд зонхилж байсан бол аажмаар эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний технологийн мөрдөлт, үйлчлүүлэгчийн аюулгүй байдлыг хангах явц, гарцад буюу үр дүнд чиглэсэн үзүүлэлтүүд нэмэгдсэн.

Магадлан шинжлэх шалгуураар үнэлгээ хийх аргачлал нь үнэлгээний зорилго, үнэлгээний зарчим, хамрах хүрээ, магадлан шинжлэх шалгуурын бүтэц, үнэлгээ хийх, үнэлгээний үр дүнг тооцох гэсэн үндсэн 4 бүрэлдэхүүн хэсэгтэй.

Магадлан итгэмжлэлд орох байгууллагад тавигдах 13 үндсэн шаардлагыг хангаагүй тохиолдолд үнэлгээ хийгддэггүй.

Үнэлгээ хийх аргачлалд “Үйл ажиллагаанд тавигдах шаардлага нь зайлшгүй хэрэгжүүлсэн байх үндсэн үйл ажиллагаа”, “Шалгуур нь тухайн үйл ажиллагаанд тавих шаардлага”, “Хэмжих үзүүлэлт нь тухайн шалгуур үзүүлэлтийг бүрэн хангасан эсэхийг нотлох, оноо өгөх үндэслэл болох баримт” гэж томъёолсон.

Шалгуур үзүүлэлт бүрийг 5,4,3,2,0 гэсэн оноогоор дүгнэдэг.

- 5 оноо – тухайн шалгуур үзүүлэлтийг хэмжих үзүүлэлтийг 100 хувь хангасан буюу үйл ажиллагааны зохицуулалтыг бүрэн хийсэн, хэрэгждэг, тухайн үйл ажиллагаа хэвшсэн, тогтмол үнэлж дүгнэдэг, бодит үр дүн гарсан бол;
- 4 оноо – тухайн шалгуур үзүүлэлтийг хэмжих үзүүлэлтийн 90-ээс дээш хувийг хангасан буюу үйл ажиллагааны зохицуулалтыг хийсэн, хэрэгждэг, тухайн үйл ажиллагаа хэвшээгүй, заримдаа үнэлж дүгнэдэг үр дүн тогтвортой биш бол;
- 3 оноо – тухайн шалгуур үзүүлэлтийг хэмжих үзүүлэлтийн 80-аас дээш хувийг хангасан буюу үйл ажиллагааны зохицуулалт хийгдсэн боловч, хэрэгждэггүй, үйл ажиллагаа бүрэн хэрэгжээгүй, үр дүн гарч эхэлж байгаа бол;
- 2 оноо- тухайн шалгуур үзүүлэлтийг хэмжих үзүүлэлтийн 70-аас дээш хувийг хангасан буюу үйл ажиллагааны зохицуулалт шаардлага хангахгүй, үйл ажиллагаа эхлэл төдий, үр дүнгүй бол, хийгээгүй бол 0 оноогоор дүгнэдэг.

Хувиар илэрхийлэгдэх шалгуур үзүүлэлтийг үнэлэхдээ 100.0% хангасан бол 5 оноо, 99-90%-д 4 оноо, 89-80%-д 3 оноо, 79-70%-д 2 оноо, 69 ба түүнээс доош хувьд 0 оноог өгөхөөр тус тус журамласан. Мөн ЭМБ нь магадлан шинжлэх шалгуур үзүүлэлтээр өөрийн үнэлгээ хийх юм.

ХҮСНЭГТ 1. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН МАГАДЛАН ШИНЖЛЭХ ШАЛГУУРЫН БҮТЦИЙН ТООН ИЛЭРХИЙЛЭЛ

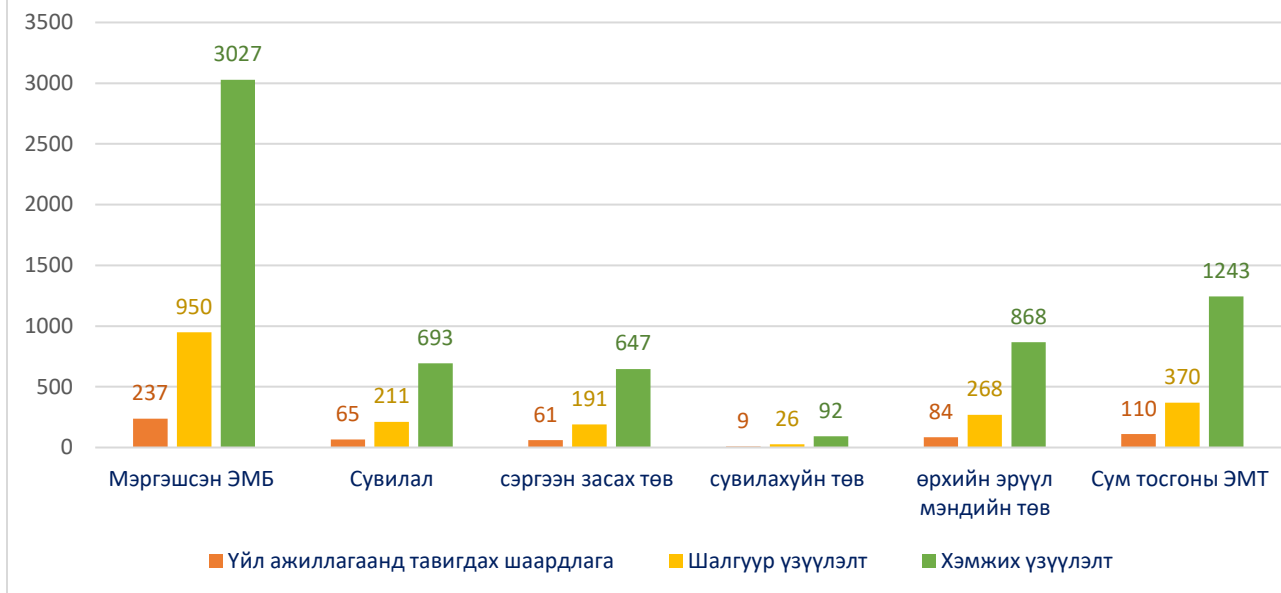
Үйл ажиллагаанд тавигдах шаардлага (I) Шалгуур үзүүлэлт (II) Хэмжих үзүүлэлт (III)	Мэргэшсэн ЭМБ			Сувилал,сэргээн засах төв, сувилахуйн төв									Өрх, сум, тосгоны ЭМТ					
				Сувилал			Сэргээн засах төв			Сувилахуйн төв			Өрхийн ЭМТ			Сум, тосгоны ЭМТ		
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
БҮЛЭГ 1. ҮЙЛЧЛҮҮЛЭГЧ ТӨВТЭЙ ҮЙЛЧИЛГЭЭГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТ																		
Дэд бүлэг 1. Үйлчлүүлэгчийн аюулгүй байдал	8	22	65	4	8	25	4	8	25	3	7	23	6	11	35	7	14	44
Дэд бүлэг 2. Тусламж, үйлчилгээний тасралтгүй байдал	4	14	42	3	12	26	3	9	21	3	11	29	3	7	20	3	10	28
Дэд бүлэг 3. Үйлчлүүлэгчийн эрх, үүрэг үйлчлүүлэгчийг мэдээллээр хангах	5	18	64	5	15	45	5	15	49	5	15	50	5	15	55	5	15	55
Дэд бүлэг 4. Үзлэг, оношилгоо, эмчилгээ	3	13	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	19	2	9	33
Дэд бүлэг 5. Халдварын сэргийлэлт, хяналт	10	47	212	9	41	153	8	35	149	8	35	148	8	35	147	10	43	173
Дэд бүлэг 6. Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ	4	10	39	3	7	24	3	7	24	3	7	23	-	-	-	-	-	-
БҮЛЭГ 2. БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД																		
Дэд бүлэг 1. ЭМБ-ын засаглал, удирдлага, манлайлал	8	16	58	6	14	44	6	13	43	6	13	42	6	13	43	6	15	48
Дэд бүлэг 2. Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанарын удирдлага	6	19	78	6	20	71	6	18	65	6	18	63	6	18	65	6	18	65
Дэд бүлэг 3.Хүний нөөцийн хөгжил	5	15	53	5	17	51	5	17	49	5	16	49	5	16	52	5	18	52
Дэд бүлэг 4. Мэдээллийн удирдлага, аюулгүй байдал	4	13	37	4	12	32	4	12	31	4	12	31	4	12	30	4	12	30
Дэд бүлэг 5. Тоног төхөөрөмжийн чанар аюулгүй ажиллагаа, засвар, техникийн үйлчилгээ	7	28	97	4	14	48	4	13	47	4	13	48	4	15	53	5	17	65
Дэд бүлэг 6. Барилга, инженерийн байгууламжийн аюулгүй ажиллагаа	4	18	60	4	15	47	4	14	43	4	14	43	4	15	53	4	16	53
БҮЛЭГ 3. ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЧАНАР, АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ТЕХНОЛОГИЙГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД																		

Дэд бүлэг 1. Амь тэнссэн үеийн тусламж үйлчилгээ (яаралтай, түргэн тусламж)	4	26	68	1	2	14	1	1	4	1	1	4	5	6	19	6	12	40
Дэд бүлэг 2. Сувилахуйн тусламж, үйлчилгээ	6	31	93	1	3	10	1	3	9	2	7	24	1	4	14	2	11	30
Дэд бүлэг 3. Эмийн менежмент ба зохистой хэрэглээ	7	36	123	1	3	12	1	3	11	1	2	8	6	16	42	5	13	40
Дэд бүлэг 4. Лабораторийн тусламж, үйлчилгээ	9	33	120										2	7	26	5	11	36
Дэд бүлэг 5. Эмчилгээний хоол	4	8	20	1	6	18	1	6	14	1	6	16	-	-	-	3	7	19
Дэд бүлэг 6. Эмгэг судлалын тусламж, үйлчилгээ	6	24	66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5	14
Дэд бүлэг 7. Мэдээгүйжүүлэг, мэс заслыг тусламж, үйлчилгээ	11	66	189	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	36	103
Дэд бүлэг 8. Эх барих, эмэгтэйчүүдийн тусламж, үйлчилгээ	21	80	223	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	14	44	7	31	91
Дэд бүлэг 9. Уламжлалт анагаах ухааны тусламж, үйлчилгээ	10	34	84	1	2	4	-	-	-	-	-	-	1	4	16	1	4	15
Дэд бүлэг 10. Дотрын тусламж, үйлчилгээ	6	23	78	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дэд бүлэг 11. Мэдрэлийн тусламж, үйлчилгээ	6	20	63	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дэд бүлэг 12. Хүүхдийн тусламж, үйлчилгээ	6	26	80	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	7	24	2	6	25
Дэд бүлэг 13. Сэтгэцийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ	9	36	116	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дэд бүлэг 14. Хавдрын тусламж, үйлчилгээ	8	33	111	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дэд бүлэг 15. Арьс ба арьсан доорх эслэгийн өвчний тусламж, үйлчилгээ	6	26	85	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дэд бүлэг 16. Халдварт өвчний тусламж, үйлчилгээ	7	39	88	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	8	1	2	8
Дэд бүлэг 17. Хөнгөвчлөх тусламж, үйлчилгээ	5	15	47	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Дэд бүлэг 18. Нүдний тусламж, үйлчилгээ	6	26	84	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дэд бүлэг 19. Нүүр амны тусламж, үйлчилгээ	7	31	89	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дэд бүлэг 20. Чих хамар, хоолойн тусламж, үйлчилгээ	6	27	84	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дэд бүлэг 21. Дүрс оношилгоо	7	33	84	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дэд бүлэг 22. Сэргээн засах тусламж, үйлчилгээ	6	24	78	1	6	23	2	9	36	1	3	12	-	-	-	-	-	-
Дэд бүлэг 23. Цус сэлбэлт судлалын тусламж, үйлчилгээ	6	21	105	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
БҮЛЭГ 3. ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ОНЦЛОГ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД																		
Тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх зохион байгуулалтыг стандартын дагуу хийсэн байна.	-	-	-	1	3	6	1	3	9	1	2	8	-	-	-	-	-	-
Байгалийн нөөц, рашаан усыг хамгаалж зүй зохистой ашигладаг байна	-	-	-	1	4	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тусламж, үйлчилгээг мэргэшсэн багаар үзүүлдэг байна	-	-	-	1	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Байгалийн хүчин зүйлийг ашиглан үзүүлдэг тусламж, үйлчилгээний технологийг мөрдөж, аюулгүй байдлыг хангасан байна	-	-	-	1	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Үзлэг оношилгоо, эмчилгээний (асаргаа сувилгаа) үед үйлчлүүлэгчийн аюулгүй байдлыг хангаж ажиллана.	-	-	-	1	3	14	1	4	13	1	4	14	-	-	-	-	-	-
Тусламж, үйлчилгээнд ашиглаж байгаа тоног төхөөрөмжийн хэвийн аюулгүй ажиллагааг хангасан байна.	-	-	-	1	1	6	1	1	5	1	1	6	-	-	-	-	-	-
Нийгмийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	37	149	7	37	149
Халдварт бус өвчний тусламж, үйлчилгээ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	14	1	3	12

ӨЭМТ-Зорилтот бус бүлгийн үйлчлүүлэгчдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	12	1	4	12
Тусламж, үйлчилгээний ажилбар, гардаг үйлдлийг хийх	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	5	-	-	-
Гэрийн дуудлагаар үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	9	-	-	-
Дэмжих үйлчилгээ (цусны донор бэлтгэ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	3

ДҮРСЛЭЛ 2. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭХ ШАЛГУУРЫН ТООН ИЛЭРХИЙЛЛИЙН ХАРЬЦУУЛАЛТ

Өнөөдөр бид эмнэлгийн мэргэшсэн тусламж үйлчилгээ үзүүлдэг эрүүл мэндийн (төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг, тусгай мэргэжлийн төв, тусгай эмнэлэг, нэгдсэн эмнэлэг, амаржих газар, клиник) байгууллага, сувилал, сэргээн засах, сувилахуйн төв, өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн гэсэн 6 төрөлжсөн шалгуураар магадлан итгэмжлэх үнэлгээг хийж, 2023 онд шинэчлэн сайжруулахаар ажиллаж байна.

Шалгуурын тоон илэрхийлэл нь үнэлгээ хийх үйл ажиллагааны үр дүн, цаг хугацаанд шууд нөлөөлөх үзүүлэлтийн нэг юм.

Бүх шалгуур үзүүлэлт нь 3 үндсэн бүлэгтэй, бүлэг тус дэд бүлэгтэй, дэд бүлэг тус бүр үйл ажиллагаанд тавигдах шаардлага, шалгуур үзүүлэлт, хэмжих үзүүлэлт гэсэн үнэлгээний шалгууруудтай гэдгийг дээр дурсан. Энэ дагуу нэгтгэн дүн шинжилгээ хийж үзлээ.

Тухайлбал: Эмнэлгийн мэргэшсэн тусламж үйлчилгээ үзүүлдэг эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэх үнэлгээг 3 бүлгийн 35 дэд бүлгийн хүрээнд 237 үйл ажиллагаанд тавигдах шаардлагын-950 шалгуур үзүүлэлтийн-3027 хэмжих үзүүлэлтээр 2 хоногийн дотор 4-5 шинжээч үнэлгээ өгч байгаа нь үр дүнд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэх боломжтой юм.

Ялангуяа 3027 хэмжих үзүүлэлтэд журамтай байх, баталсан байх, мөрддөг байх, хэрэгжилтэд хяналт тавьдаг байх, хөтөлдөг байх, жагсаалттай байх, заалтыг бичсэн байх, хөтөлбөртэй байх, дараах мэдээлэл өгдөг байх, дадал эзэмшсэн байх гэх мэтчилэн шинжээчид баталгаажсан баримтууд болон биечлэн дадлагажилтыг үзэж байж үнэлгээгээ өгөх заалтууд олон байгаа нь 2 хоногийн хугацаанд бодит үнэлгээ өгөхөд учир дутагдалтай.

Иймд цаашид шалгуур үзүүлэлтүүдийг “Тухайн үйл ажиллагаанд тавигдах шаардлага”-ыг хангаснаар ямар үр дүнд хүрэх вэ гэдгээр түлхүү томъёолох, өөрөөр хэлбэл хэмжих үзүүлэлт нь үр дүнгийн хэмжээс байх нь зүйтэй гэж үзэж байна.

Сувилал, сэргээн засах, сувилахуйн төвийн шалгуурт 135 үйл ажиллагаанд тавигдах шаардлагын хүрээнд 428 шалгуураар 1432 хэмжих үзүүлэлтийг ашиглаж байна. Бүлэг 3-т, Бүлэг-2-т орох боломжтой давхцал (тусламж, үйлчилгээг мэргэшсэн багаар үзүүлдэг байна, тоног төхөөрөмжийн хэвийн аюулгүй ажиллагаа) бүхий шалгуурууд байгааг анхаарах шаардлага байна.

Өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн шалгуурын бүтэц ялгаа багатай, давхцал ихтэй байна.

Мөн нийтлэгээр бүх байгууллагуудын “Дэд бүлэг 5 -Халдварын сэргийлэлт, хяналт” -ын шалгуур (Ш) үзүүлэлт, хэмжих үзүүлэлт (Х) хэт олон байна.

ЖИШЭЭ ХҮСНЭГТ 2. ХАЛДВАРЫН СЭРГИЙЛЭЛТ ХЯНАЛТ ДЭД БҮЛГИЙН ШАЛГУУР, ХЭМЖИХ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТООН ИЛЭРХИЙЛЭЛ

Мэргэшсэн ЭМБ		Сувилал		Сэргээн засах төв		Сувилахуйн төв		Өрхийн ЭМТ		Сум, тосгон ЭМТ	
Ш	Х	Ш	Х	Ш	Х	Ш	Х	Ш	Х	Ш	Х
47	212	41	153	35	149	35	148	35	147	43	173

Хүснэгтээс харахад 35-47 шалгуурын хүрээнд 147-212 хэмжих үзүүлэлтээр энэ бүлгийг үнэлж байна.

1.4. Магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны гүйцэтгэл, үр дүн

1.4.1 Магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны гүйцэтгэл

Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвийн Магадлан итгэмжлэлийн алба нь “Эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан итгэмжлэх замаар тусламж үйлчилгээний чанарыг баталгаажуулах” үндсэн чиг үүргийг хүлээдэг. Энэ чиг үүргийн хүрээнд дараах үйл ажиллагааг гүйцэтгэдэг.

Үүнд:

- Эрүүл мэндийн салбарын Магадлан итгэмжлэлийн зөвлөлийн ажлын албаны үүрэг гүйцэтгэж, магадлан итгэмжлэлийн үйл ажиллагааг зохион байгуулах, төр хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллага, мэргэжлийн салбар зөвлөл, нийгэмлэг холбоодтой хамтран ажиллах, арга зүйгээр хангах;
- Орон тооны бус шинжээчдийг сонгон шалгаруулах, гэрээ байгуулах, шинжээчдийн багийг арга зүйгээр хангах, хяналт тавих, гүйцэтгэлийг үнэлэх, чадавхжуулах;
- Магадлан итгэмжлэгдсэн эрүүл мэндийн байгууллагын үзүүлж буй тусламж үйлчилгээний технологи, чанар, гүйцэтгэлд батлагдсан шалгуур үзүүлэлтийн дагуу явцын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх ажлыг зохион байгуулах;

- Магадлан итгэмжлэлийн зарим үйл ажиллагааг хуулийн этгээд, мэргэжлийн салбар зөвлөл, нийгэмлэг, холбоод, эрүүл мэндийн чиглэлээр ажилладаг төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлэх сонгон шалгаруулалтыг зохион байгуулах, гэрээ байгуулах, дүгнэх;
- Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдлыг хангахад чиглэсэн бодлого, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх, мэдээний сан бүрдүүлэх ажлыг зохион байгуулах, мэргэжил арга зүйгээр хангах;
- Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний эрсдэл, аюулгүй байдал (алдаа, зөрчлийн бүртгэл)-ын мэдээний санг бүрдүүлэх, үнэлгээ хийх, үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамж, хүлээгдлийн судалгаа, дүн шинжилгээ хийх, хэрэглэгчдийг мэдээллээр хангах;
- Олон улсын эмнэл зүйн удирдамж, заавар, стандарт, чанарын баталгаажилтын үйл ажиллагааны хэрэгжилтэд үнэлгээ хийх, тусламж үйлчилгээний чанар, үйлчлүүлэгчийн аюулгүй байдлыг хангуулах чиглэлээр аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн байгууллагад дэмжлэг үзүүлэн хамтран ажиллах;
- Эрүүл мэндийн газар, байгууллагын эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар аюулгүй байдлын албаны үйл ажиллагаанд үнэлгээ хийх, хянах, зөвлөмж өгөх, биелэлтийг хангуулах;
- Чиг үүрэгтэй холбогдох бусад ажил, үйлчилгээг хийж гүйцэтгэдэг.

Магадлан итгэмжлэл олгох үйл ажиллагаа нь Магадлан итгэмжлэлийн зөвлөлийн хурлын шийдвэрээр хэрэгждэг. Магадлан итгэмжлэлийн Зөвлөл нь жилд 7-11 буюу дунджаар 8.7 удаа хуралдаж шийдвэр гаргадаг бол 2022 онд хамгийн оргил буюу 26 удаа хуралдсан. Энэ нь эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулиар зохицуулагдсан, магадлан итгэмжлэгдсэн байгууллага сонгон шалгаруулалтад орж, санхүүжилт авах эрх үүсдэгтэй шууд хамааралтай.

Эрх зүйн орчны шинэчлэл хийгдэж байна: Магадлан итгэмжлэлийн эрх зүйн орчин, ялангуяа шалгуурын шинэчлэл нь эрүүл мэндийн байгууллагын чанарын баталгаажилтыг хангах, хөгжүүлэхэд чухал арга, хэрэгсэл юм.

2019-2020 онд хийгдсэн шалгуурын шинэчлэлээр эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх байгууллага, тусламж, үйлчилгээний төрлөөр магадлан шинжлэх боломжийг хангаснаар шинээр оргүй клиник, сэргээн засах төв болон сувилахуйн төв магадлан итгэмжлэгдэж байна.

Түүнчлэн магадлан итгэмжлэлийн шалгуур үзүүлэлтэд үйлчлүүлэгчийн аюулгүй байдлыг хангах олон улсын 6 зорилтыг хэрэгжүүлэх, үйлчлүүлэгч төвтэй үйлчилгээ үзүүлэх, тусламж, үйлчилгээний технологи, чанарын гүйцэтгэл, эмнэлгийн мэргэжилтний хөгжлийг хангах зэрэг үр дүн, гарцад чиглэсэн үзүүлэлтүүд нэмэгдсэн нь дэвшил болсон байна.

Магадлан итгэмжлэлийн талаарх мэдлэг, ойлголт бэхжиж байна: Магадлан итгэмжлэлийн сургалт, мэдээлэл нь “Мэргэшсэн, мэдлэг ур чадвартай шинжээчдийг бэлтгэх”, “Магадлан итгэмжлэлд бэлтгэхэд мэдээлэл, арга зүйгээр хангах”, “Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдлын талаар эрүүл мэндийн байгууллагуудад нэгдсэн ойлголт, мэдээлэл өгөх” 3 үндсэн чиглэлийг зорилго болгодог. Үйлчилгээ үзүүлэгч

болон үнэлгээ хийх талуудыг нэгдсэн нэг мэдлэг, ойлголттой болгох нь үр дүнтэй гүйцэтгэлд шууд хамааралтай.

Монгол Улсад эрүүл мэндийн магадлан итгэмжлэлийг мэргэшсэн хөндлөнгийн шинжээчид гүйцэтгэдэг. Энэхүү шинжээчдийн мэдлэг, ур чадварыг тасралтгүй хөгжүүлж, бодлого, хууль эрх зүй, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний дэвшилтэт технологи, стандарт, дүрэм журмуудын талаар шинэ мэдлэг, мэдээллээр хангах нь ажлын албаны чиг үүрэг байдаг.

Энэ чиг үүргийн хүрээнд ажлын алба эрүүл мэндийн салбарын болон бүтэц, үйл ажиллагааны технологи, стандартын шинэчлэлтэй уялдуулан тасралтгүй сургалтууд зохион байгуулж, 2017 оноос эхлэн 7-8 модулийн сургалт зохион байгуулж, гарын авлагаар хангаж байна.

Тухайлбал: “Эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэл-2021” эмхэтгэлийг боловсруулан, 130 ширхэг хэвлүүлэн шинжээчдэд түгээсэн. Эмхэтгэл нь сүүлийн 20 жилийн хугацаанд магадлан итгэмжлэлийн хөгжлийн хууль эрх зүйн шинэчлэл өөрчлөлт, удирдлага зохион байгуулалт, судалгаа үнэлгээ, сургалт мэдээлэл, магадлан шинжлэх арга хэрэгсэл, үр дүн, сургамж, олон улсын туршлагыг багцлан эмхэтгэсэн.

Сүүлийн 3 жилд 16 удаагийн сургалтаар 376 магадлан итгэмжлэх шинжээчдийг чадавхжуулах сургалт зохион байгуулж, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдал, ёс зүй, магадлан итгэмжлэлийн талаар нэгдсэн мэдээлэл, ойлголт өгч, албан бичиг хөтлөлтийн ур чадварт суралцуулах зэрэг мэргэшил ур чадварыг дээшлүүлжээ.

Жишээ дурдахад: 2022 онд шинжээчдийг чадавхжуулах 5 удаагийн сургалт зохион байгуулсан. Энэхүү сургалтад Боловсролын магадлан итгэмжлэлийн үндэсний зөвлөл, Авлигатай тэмцэх газрын Урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх хэлтэс хамтран ажилласан нь онцлог, үр дүнтэй сургалт болжээ.

Сургалтын явцад магадлан итгэмжлэх шалгуур үзүүлэлтүүдийг тогтмол хэлэлцэн, сайжруулалт хийж байсан нь магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны чанар, үр дүнг дээшлүүлэхэд чухал ач холбогдолтой юм.

Магадлан итгэмжлэлээр дамжуулан тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдлыг хангах, байгууллага хөгжих гол хүчин зүйлийн нэг нь эрүүл мэндийн байгууллагын удирдах ажилтан, чанарын мэргэжилтнүүдийг сургах, шинэ мэдлэг, мэдээллээр хангах үйл явц байдаг.

Сүүлийн жилүүдэд цахим сургалтыг түлхүү нэвтрүүлж, удирдлагын баг, чанарын алба, эмч мэргэжилтнүүдийг ажлын байранд нь багаар нь сургаж, тодорхой үр дүнд хүрч байна. Цахим сургалт нь магадлан итгэмжлэлийн эрх зүйн орчин, шалгуур үзүүлэлт, чанарын хөтөлбөр, бүрдүүлэх материал, өөрийн үнэлгээний талаар нэгдсэн ойлголт өгөх, арга зүйгээр хангахад түлхүү чиглэдэг.

Эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэлийн сургалт нь тусламж, үйлчилгээний технологи, чанар, аюулгүй байдал, удирдлага, зохион байгуулалт, соёлыг хөгжүүлэхэд

хамтын харилцаанд тулгуурласан нэгдсэн ойлголт, мэдээллээр хангаж, мэдлэг ур чадварыг хөгжүүлэхэд үр дүнтэй үйл ажиллагаа юм.

Мөн сургалт нь магадлан итгэмжлэгдсэн байгууллагуудын тэргүүн туршлага, шинэлэг ажил, оновчтой саналыг түгээн дэлгэрүүлэх, харилцан туршлагаа хуваалцах нэг арга зам болж байгаа нь сайшаалтай.

Жишээ дурдахад: 2022 онд орон нутгийн 79 байгууллага, нийслэлийн 40 гаруй эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэнд зохион байгуулж, 60 гаруй эрүүл мэндийн байгууллагын үнэлгээний дүнгийн хурлыг Эрүүл мэндийн газар, эрүүл мэндийн байгууллага, ажлын алба, шинжээчид хамтран хийсэн байна.

Магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны нэг чухал бүрэлдэхүүн хэсэг нь зөвлөгөө өгөх үйл ажиллагаа юм. Ажлын алба нь сүүлийн 3 жилд магадлан итгэмжлэх хүсэлт гаргасан 41 байгууллагад ажлын байранд арга зүйн зөвлөгөө өгчээ. Энэ нь тухайн байгууллага магадлан итгэмжлэлийн бэлтгэл болон өөрийн үнэлгээг үр дүнтэй хийхэд дэмжлэгт удирдлага болдог.

Магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны үр дүнтэй гүйцэтгэлийн нэг үзүүлэлт нь магадлан итгэмжлэгдсэн байгууллагын “Чанар, аюулгүй байдлыг сайжруулах төлөвлөгөөний хэрэгжилт”, “Чанарын хөгжлийн хөтөлбөрийн тайлан”-г үнэлэх, чанарын баталгаажилтын явцын хяналт, шинжилгээ үнэлгээ хийх, зөвлөгөө өгөх үйл ажиллагаа байдаг.

Жишээ дурдахад : 2021 онд магадлан итгэмжлэгдсэн 273 эрүүл мэндийн байгууллагын Чанар аюулгүй байдлыг сайжруулах төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланд дүн шинжилгээ хийж, 2022 онд 270 эрүүл мэндийн байгууллагын “Чанарын хөгжлийн хөтөлбөр” боловсруулахад зөвлөгөө өгч, 23 байгууллагад явцын хяналт-шинжилгээ үнэлгээ хийж мэргэжил арга зүйн дэмжлэгт удирдлагаар хангажээ.

2022 онд хийсэн явцын хяналт- шинжилгээ үнэлгээгээр 65.2% нь хангалтгүй 80.0%-иас доош хувиар үнэлэгдсэн нь магадлан итгэмжлэх хийх үйл явцын бодит үр дүнд цаашид анхаарах, үнэлгээний чанар, давтамжийг сайжруулах, шинжээчдийн ур чадвар, гүйцэтгэлд анхаарал хандуулах шаардлагатайг харуулж байна.

Магадлан итгэмжлэлийн цахим хөгжил хангагдаж байна: 2021 оноос эхлэн магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны цахим хөгжлийг хангахад түлхүү анхаарал хандуулж байна. Энэ онд “Интерактив” ХХК-тай гэрээ байгуулан “Эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэлийн систем” программ хангамжийн төслийг үндсэн 7 модулийн хүрээнд 68 шаардлага буюу техникийн даалгаврын дагуу хөгжүүлсэн.

Серверийг үндэсний дата төв дээр Health.acc.hdc.gov.mn домэйн нэртэй программ хангамжийг байршуулан ашиглаж байна. Ингэснээр магадлан итгэмжлэлийн үйл ажиллагааны цахим мэдээний санг бүрдүүлэн, үйл явц бүрийг түргэн шуурхай, хялбар, ил тод нээлттэй болгох зорилго хангагдаж, бүртгэл, хүсэлт гаргах, үнэлгээнд хамрагдах, зөвлөлийн хурлаар орох үйл ажиллагааг программаар зохион байгуулж байна.

Программ хангамж нь дараах давуу талыг бүрдүүлдэг:

- Магадлан итгэмжлэх үйл явцыг цахимаар шийдвэрлэдэг
- Ажиллахад хялбар, шинэ өгөгдлийн сантай
- Эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэлийн бүх мэдээлэлтэй
- Нууцлал хамгаалалттай
- Дата нийлүүлэх хугацааны тохируулгатай
- Мэдээллийн ил тод байдал хангагдсан
- Цаг хугацааны хэмнэлттэй
- Нэгдсэн тайлан мэдээ гаргах боломжтой.

Энэ ажлын хүрээнд программыг ашиглах, эзэмшүүлэх сургалтын бэлтгэл ажлыг ханган, ажлын алба, шинжээчид, Нийслэл, аймгийн эрүүл мэндийн газар, ЭМЯ, төр, хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагад зориулсан 3 үе шаттай сургалтыг танхим болон цахимаар зохион байгуулсан нь нэвтрэлтийг хангахад үр дүнтэй ажил болжээ.

Жишээ дурдахад: Эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэлийн систем программ хангамжийг нэвтрүүлснээр 993 байгууллагын бүртгэл үүсэж, 2022 онд 587 эрүүл мэндийн байгууллага магадлан итгэмжлэлд хамрагдах хүсэлт гарган 432 эрүүл мэндийн байгууллага магадлан итгэмжлэгдсэн үр дүнд хүрчээ.

Хамтын ажиллагааг хөгжиж байна: Магадлан итгэмжлэлийг хөгжүүлэхэд олон талт оролцоог хангах нь чухал юм. Сүүлийн 3 жилд энэ чиглэлд анхаарлаа хандуулан, өргөн хүрээний уулзалт, хэлэлцүүлэг, туршлага солилцох уулзалт-өдөрлөг зохион байгуулсан нь тодорхой үр дүнд хүрчээ.

Тухайлбал: 2021 онд эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэлийн тогтолцоог боловсронгуй болгох сэдвийн хүрээнд 50 гаруй төлөөлөл оролцсон салбар дундын уулзалт, хэлэлцүүлгийг зохион байгуулсан. Уулзалт хэлэлцүүлэгт ЭМЯ, ЭМДЕГ болон төр, төрийн бус байгууллага, мэргэжлийн салбар зөвлөл, нийгэмлэгийн төлөөллүүд оролцон, магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны хөгжлийн үе шатууд, засаглал, бүтэц зохион байгуулалт, оролцогч талуудын үүрэг оролцоо, магадлан шинжлэх шалгуур үзүүлэлтийн шинэчлэл өөрчлөлт, шинжээчдийн чадавх зэрэгт дүгнэлт хийж, олон улсын JCI болон өөрийн орны бусад салбарын тухайлбал, боловсролын болон лабораторийн магадлан итгэмжлэлийн туршлагаас суралцсан.

Мөн Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулж буй магадлан итгэмжлэлийн байгууллагууд, олон нийтэд магадлан итгэмжлэлийн талаарх ойлголт, ач холбогдлыг таниулах зорилгоор Боловсролын Магадлан Итгэмжлэх Үндэсний Зөвлөл, Биеийн Тамир, Спортын Улсын Хороо, Үндэсний Итгэмжлэлийн Төвүүдийн төлөөлөлтэй харилцан туршлага солилцсон байна.

Жишээ дурдахад: 2021 онд ДЭМБ-ийн дэмжлэгтэйгээр “Тусламж үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдал, халдварын сэргийлэлт” сургалтыг, 2023 онд “Олон улсын эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэл нэвтрүүлсэн” сайн туршлагыг хуваалцах өдөрлөгийг тус тус зохион байгуулж, сайн туршлагатай танилцуулжээ.

Гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн энэ онд “Олон улсын эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэл, магадлан итгэмжлэлийн стандарт” сэдвээр Энэтхэгийн Чанар магадлан итгэмжлэлийн институтийн удирдлагатай уулзалт хийжээ. Үүний үр дүнд эрүүл мэндийн салбарт магадлан итгэмжлэлийн тогтолцоог олон улсын чиг хандлагын дагуу хөгжүүлэх, шинжээчдийг үр дүнтэй олон улсын хөтөлбөрийн дагуу бэлдэх, сургах, магадлан итгэмжлэлийн шалгуур үзүүлэлт, үнэлгээний зарчмын талаар санал солилцож цаашид хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлэхээр ажиллаж байна.

1.4.2. Магадлан итгэмжлэлийн зарим тоон үзүүлэлт

2002 оны 12 сарын 06-ны өдөр Эрүүл мэндийн сайдын “Тогтвортой үйл ажиллагаа явуулж байгаа төрийн өмчийн эрүүл мэндийн байгууллагад 3 жил хүртэл магадлан итгэмжлэл олгох” 284 дугаар тушаал гарч 549 байгууллагад магадлан итгэмжлэл олгосон үеэс тоон үзүүлэлтийн бичиглэл эхлэх учиртай.

Гэхдээ бид өнөөгийн байдлыг тодорхойлоход чиглэсэн тул сүүлийн жилийн үзүүлэлтэд анхаарал хандуулсан болно. Тоон үзүүлэлтийг дэлгэрэнгүй харахыг хүсвэл “Эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэл-2021” номын Бүлэг 2-оос үзэж болно.

Монгол улсад Магадлан итгэмжлэл хөгжсөн эхний 10 жил (2002-2011 он)-д 950 эрүүл мэндийн байгууллага, дараах 10 жил (2012-2022)-д 3048 эрүүл мэндийн байгууллага давхардсан дүнгээр магадлан итгэмжлэгджээ.

Он цагийн дарааллаар: Монгол улсад сүүлийн 10 жилд буюу 2012 онд-155, 2013 онд- 231, 2014 онд-213, 2015 онд -216, 2016 онд-127, 2017 онд- 347, 2018 онд-304, 2019 онд-216, 2020 онд-333, 2021 онд 434, 2022 онд 472 эрүүл мэндийн байгууллага магадлан итгэмжлэгдсэн.

Магадлан итгэмжлэл олгох үйл ажиллагаа нь 2012-2017 онуудад жилд дунджаар 257.8 байгууллагаар, хамгийн багадаа 155, хамгийн ихдээ 347 байгууллагаар хэлбэлзэж байсан бол сүүлийн 5 жилийн дундаж үзүүлэлтээр 351.8, хамгийн багадаа 216 байна.

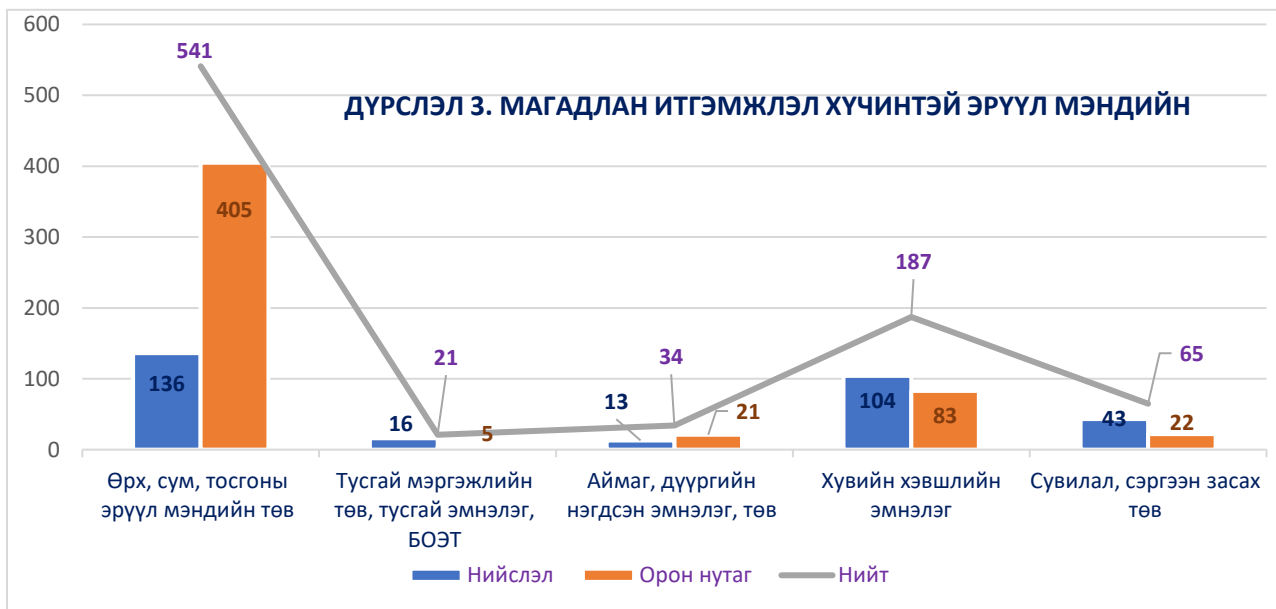
2019-2020 оны COVID-19 цар тахлын нөхцөл байдлын үед магадлан итгэмжлэлийн тасралтгүй байдлыг хангаж, Эрүүл мэндийн сайдын 2021 оны А/99 дугаар тушаалыг үндэслэн, магадлан итгэмжлэлийн зөвлөлийн хурлын шийдвэрийн хүрээнд ковидын тусламж, үйлчилгээ үзүүлж буй 164 эрүүл мэндийн байгууллагад магадлан итгэмжлэлийг 1 жилээр олгожээ.

Мөн энэ онд анх удаа оргүй 10 клиникийн эмнэлэг магадлан итгэмжлэгдсэн байна. Энэхүү үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд 2021-2023 оны 9 сарын байдлаар давхардсан дүнгээр 2672 шинжээч томилогдон ажиллаж, магадлан итгэмжлэлийн үнэлгээ хийжээ.

2022 онд Монгол улсын хэмжээнд эрүүл мэндийн 4652 байгууллагаас хүн амд эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлж байгаа төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг 14, тусгай мэргэжлийн төв 3, бүсийн оношилгоо, эмчилгээний төв 5, аймгийн нэгдсэн эмнэлэг 16, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг 4, дүүргийн эрүүл мэндийн төв 10, сумын нэгдсэн эмнэлэг 6, сумын эрүүл мэндийн төв 308, тосгоны эрүүл мэндийн төв 19, өрхийн эрүүл мэндийн төв 207, хувийн ортой эмнэлэг 215, хувийн клиник 1458, тусгай эмнэлэг 28, амаржих газар 3, сувилал 95¹³, нийт **2391** байгууллага байна.

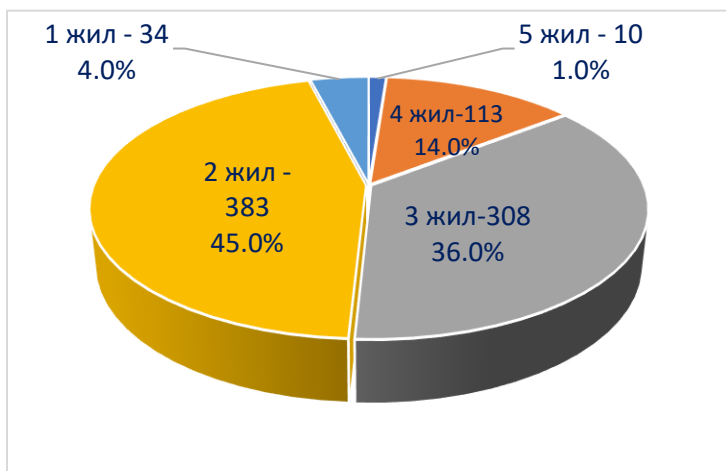
Сүүлийн 2 жилд дунджаар 459.5 байгууллага магадлан итгэмжлэгдэж, өмнөх 2 жилийн дунджаас 1.7 дахин өссөн байна. Өнөөгийн байдлаар магадлан итгэмжлэл хүчинтэй 848 байгууллага (дүрслэл 3-аас дэлгэрүүлэн харна уу) байгаа бол 2023 оны 9 сарын байдлаар нийт 246 эрүүл мэндийн байгууллага магадлан итгэмжлэгджээ.

¹³ Эрүүл мэндийн үзүүлэлт 2022 он, хуудас 60

Магадлан итгэмжлэх хугацаа нь тухайн эрүүл мэндийн байгууллагын тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдал, эрүүл мэндийн технологийн хэрэгжилт, байгууллагын соёлд өгсөн үнэлгээний үр дүнгийн нэг үзүүлэлт юм.

ДҮРСЛЭЛ 4. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ХУГАЦАА

Магадлан итгэмжлэх хугацаа нь анх удаа магадлан итгэмжлэгдэж байгаа бол 1-2 жил, давтан бол 3-5 жил байдаг.

Магадлан итгэмжлэл хүчинтэй 848 эрүүл мэндийн байгууллагын 45.0% нь 2 жил, 36.0% нь 3 жил, 14.0% нь 4 жил, 4.0% нь 1 жил, 1.0% нь 5 жилээр тус тус магадлан итгэмжлэгдсэн бол,

2022 оны байдлаар 18 байгууллага магадлан итгэмжлэлийн чанарын баталгаажилт хангаж чадаагүйгээс тэнцээгүй байна. Тэнцээгүй байгууллагуудын шалтгааны дийлэнх нь тусламж, үйлчилгээний тасралтгүй байдал, хүний нөөцийн хөгжилтэй холбоотой байна.

2. Магадлан итгэмжлэлийн хөгжлийн цаашдын чиг хандлага

2.1. Тулгамдсан асуудлын дүн шинжилгээ, сургамж

Бид магадлан итгэмжлэлийн хөгжлийн цаашдын чиг хандлагыг тодорхойлохын тулд өнөөгийн нөхцөл байдлын шинжилгээ хийж, тулгамдсан асуудлыг тодорхойлохыг зорив. Тулгамдсан асуудлыг тодорхойлохдоо нийт шинжээч, эрүүл мэндийн байгууллагын төлөөллийг оролцуулан асуумж судалгаа, ярилцлага зохион байгуулж, асуудалд дүн шинжилгээ хийв.

Эрх зүйн шинэчлэл хийх хэрэгцээ шаардлага өндөр байна: Эрүүл мэндийн даатгалын (16.1.4) тухай хуулиар сонгон шалгаруулалт орж, санхүүжилт авах эрүүл мэндийн байгууллага нь “*магадлан итгэмжлэгдсэн байх*”-аар зүйчилсэн нь Эрүүл мэндийн тухай (22.1) хууль, “Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай (23.1) хуулийн “сайн дурын” үндсэн дээр магадлан итгэмжлэл авах зүйлийг зөрчиж байна.

Энэ нь улсын эрүүл мэндийн байгууллагууд, ялангуяа орон нутагт ганцхан байдаг давуу эрх бүхий (аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв) эмнэлгүүдэд санхүүжилттэй холбоотойгоор шаардлага хангахгүй байсан ч магадлан итгэмжлэл олгох нөхцөлийг бүрдүүлж байна.

Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого “Алсын хараа-2050”-д “Төрөөс хараат бус бие даасан магадлан итгэмжлэлийн тогтолцоог бүрдүүлэн, *магадлан итгэмжлэлд тавигдах шаардлагыг шинэчлэх, үйл ажиллагааг боловсронгуй болгох*”-оор тусгагдсан. Гэсэн хэдий ч энэ үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх эрх зүйн орчин, бодлогын баримт бичиг, төлөвлөлт байхгүй байна.

Иймд магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны журам, шалгуурыг салбарын хөгжил, дээрх эрх зүйн өөрчлөлттэй уялдуулан шинэчлэх хэрэгцээ шаардлага байна. Олон улсын магадлан итгэмжлэлийн хөгжил, сайн туршлага, сургамж, тулгамдсан асуудалд тулгуурлан цаашдын хөгжлийн чиг хандлагыг тодорхойлох нь чухал юм.

Тухайлбал: 2021 оноос оргүй клиникүүд магадлан итгэмжлэгдэж байна. Гэсэн хэдий ч ортой болон оргүй клиникийн бүтэц, үйл ажиллагааны стандартгүй, нэгдсэн эмнэлгийн стандарттай харьцуулдаг нь чанарын баталгаажилтын бодит үнэлгээ, зөвлөмж өгөхөд хүндрэл учруулж байгаа нь шалгуурын шинэчлэл шаардлагатайг харуулж байна.

Сургамж: Клиникийн эмнэлгүүдэд үнэлгээ хийхэд А/554 –ийн шалгуур үзүүлэлт зөрчилдөж байна. Клиник, сум, тосгон, нэгдсэн эмнэлгийн бүтэц үйл ажиллагааны стандартууд, МИ-ийн 503,554 д шинэчлэл хийх, Зөвшөөрлийн хуулийн эрүүл мэндийн чиглэлийг дахиж нэг хармаар л байна. (МИ-ийн шинжээчдийн ярилцлагаас)

Магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны зохион байгуулалтад дараах тулгамдсан асуудал байсаар байна: Шинжээчдийн ажлын ачаалал, тэнцвэртэй байдал хангагдахгүй байх, зарим шинжээчид олон удаагийн давтамжтай ажиллах, зарим шинжээчид цөөн тоогоор эсвэл огт ажиллахгүй байгаа нь ашиг сонирхлын зөрчилд хүргэх нөхцөл бүрдэхэд хүргэж байна. Энэ нь магадлан шинжлэх үйл ажиллагааны урьдчилсан төлөвлөлт, хуваарийн хэрэгжилт хангалтгүй байгаатай холбоотой байна.

Мөн нөгөө талаас үндсэн ажил эрхэлж буй шинжээчид “завгүй” гэх шалтгаанаар тогтоосон хуваарийн дагуу үнэлгээ хийхгүй байгаа нь төлөвлөлтийн хэрэгжилтэд шууд нөлөөлж байна.

Магадлан итгэмжлэлийн үнэлгээ хийх томилолтын хоногийн тоо цөө, шалгуурын тоо олон байна. Олон км туулаад шинжээч 1 өдөрт 780-аас дээш үзүүлэлтээр үнэлгээ хийж, тойрон үзлэг хийх шаардлагатай болдог нь үнэлгээний бодит үр дүн, чанарт сөргөөр нөлөөлж байна.

Сургамж: Нэг байгууллага дээр ажиллах хугацаа богино байгаа нь магадлан итгэмжлэлийн чанарт нөлөөлж, ихэвчлэн бичиг цаасанд үнэлгээ өгөх байдал байсаар байна. Цөөн тооны шинжээч олон байгууллагад явснаар ашиг сонирхол өртөх магадлалын нэмэгдүүлж байна. (МИ-ийн шинжээчдийн ярилцлагаас)

Магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны бэлтгэл ажлын төлөвлөлтөд эрх зүйн орчны мэдлэг олгох бэлтгэл ажил хангалтгүй, дийлэнхдээ аж ахуйн чанартай үйл явцад чиглэж байна. Мөн шинжээч нарт хянагдаагүй, эцэслэн дуусгаагүй, чанар муутай, хангалтгүй материалууд ирэх тохиолдол байсаар байна. Хол замд ялангуяа 1000-аас дээш километр зорчиж байгаа шинжээчдийг гэрээт жолоочтой явах байдлаар зохицуулах боломжийг судлах шаардлагатай гэдгийг зарим шинжээчид өгүүлж байна.

Эрүүл мэндийн байгууллагуудын магадлан итгэмжлэлийн чанарын баталгаажилт хангалтгүй байна: Эрүүл мэндийн байгууллагуудын магадлан итгэмжлэл нь эрүүл мэндийн даатгалын хуулийн заалтаас шалтгаалан зөвхөн санхүүжилт авах хөшүүрэг болж, тусламж, үйлчилгээний чанарын баталгаажилтыг хангах, чанар, аюулгүй байдлын соёл, технологийн хөгжүүлэлтийг хангах, стандарт шаардлагуудыг нутагшуулах нөхцөлийг бүрдүүлэх дэмжлэг болж чадахгүй байна.

Магадлан итгэмжлэл олгох хугацаа нь чанарын тасралтгүй хөгжилд нөлөөлөх гол хүчин зүйл болж байна. Удаан хугацаагаар буюу 4-5 жилээр авсан байгууллагууд дараагийн магадлан итгэмжлэлд орох хүртлээ идэвхтэй байдлаа алдаж, бэлтгэсэн “цаас”-ууд мартагдаж байна.

Магадлан итгэмжлэлийн шалгуур давхцал ихтэй, хэт олон үзүүлэлттэй нь бэлтгэл ажил болон магадлан итгэмжлэгдэх үйл ажиллагааны үр дүнд сөргөөр нөлөөлж, зөвхөн нэг удаа харуулаад “оноо авах”-д хүргэж байна.

Ялангуяа маш олон шалгууртай “Эмнэлгийн орчны эрүүл ахуй, халдвар хамгааллын дэглэм” дэд бүлгийн агуулгыг эргэж харах шаардлага байна. Нөгөө талаас эрүүл мэндийн

байгууллагуудад энэ чиглэлээр орон тооны мэргэшсэн мэргэжилтэн цөөн, өрх, сумын эрүүл мэндийн төвд байдаггүй, хавсарч гүйцэтгэдэг нь үр дүнд шууд нөлөөлж байна.

Эрүүл мэндийн байгууллагуудын магадлан итгэмжлэлийн бэлтгэл ажил нь үр дүнд биш цаасанд чиглэдэгээс зарим байгууллагууд мэргэжилтэн урьж, цаас бэлтгүүлдэг, зөвхөн санхүүжилт авах арга хэрэгсэл гэж үздэг байдал хэвээр байна.

Сургамж: Магадлан итгэмжлэлийг санхүүжилт авах арга гэж ойлгодог учраас чанарыг тасралтгүй сайжруулах үйл ажиллагаа гэж үздэггүй. Чанарын дотоод хяналтын багийн үйл ажиллагаа нэр төдий, магадлан итгэмжлэлд зориулж зохиомлоор тушаал гаргадаг, үйл ажиллагаа нь жигдрээгүй. Удирдлага нь чанарын үйл ажиллагааг ойлгодоггүй дэмждэггүй байдал байсаар байна. (МИ-ийн шинжээчдийн ярилцлагаас)

Шинжээчийн мэдлэг, ёс зүй, харилцаа, зөвлөгөө өгөх ур чадвар хангалтгүй байна. Шинжээчдийн хууль, эрх зүйн болон үнэлгээний мэдлэг дутмаг, ялангуяа нийгмийн эрүүл мэнд, барилга инженерийн аюулгүй байдлын талаарх мэдлэг хангалтгүй байгаа нь зөвлөмжөө оновчгүй тодорхой бус өгөхөд хүргэж байна. Зарим шинжээчдийн ёс зүй, харилцаа, хандлагын соёлгүй байдал нь тухайн багийн болон магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны нэр хүндэд сөргөөр нөлөөлж байна.

Шинжээчдийн тайлагнах, албан бичиг хөтлөх ур чадвар хангалтгүй байна. Магадлан итгэмжлэл хийсэн байгууллагын үнэлгээний дүгнэлт, зөвлөмжийн чанар хангалтгүй, нэгээс нөгөөд хуулж “нүд хуурах” оролдлогууд байсаар байна. Энэ нь багийн ахлагчийн ажлын ачааллыг нэмэгдүүлж байна.

Үнэлгээний багийн хамтын ажиллагаа, харилцан ойлголцол дутмаг байна. Багийн ахлагчийн манлайлах, шийдвэр гаргах ур чадвар дутмаг байна. Энэ нь зарим багийн ахлагч ганцаараа дур мэдэн шийдвэр гаргах, оноог өөрчлөх зэрэг үр дүнд нөлөөлөх сөрөг үйлдэл гаргахад хүргэж байна. Багийн гишүүдийн үнэлгээ хийх ур чадвар, мэдлэг, ойлголт харилцан адилгүй байгаа нь үнэлгээний эцсийн үр дүнд сөргөөр нөлөөлж байна.

Шинжээчдийн ажлын хөлс, гүйцэтгэлтэйгээ нийцэхгүй, хэт бага байна. Орон, нутгийн эмнэлэг, сумын эрүүл мэндийн төвийг магадлан итгэмжлэхийн тулд аюулгүй байдал хангагдаагүй урт замыг туулж очдог ч, томилолт, гүйцэтгэлийн үнэлгээ маш бага байгаа нь хүндрэл учруулж байна. Эрүүл мэндийн байгууллагыг магадлан итгэмжлэх үйлчилгээний төлбөрийн хэмжээ, холбогдох зардлын жишгийг өнөөг хүртэл буюу 10 жил мөрдөж байна.

Шинжээч сонгон шалгаруулах журам шаардлага хангахгүй байна. Сонгон шалгаруулалт хийхдээ хувь хүний суурь мэдлэг, ёс зүй, зөв төлөвшил, зан төрхийг тодруулах ярилцлага хийх, тухайн шинжээч үүргээ гүйцэтгээгүй, ёс зүй ашиг сонирхлын зөрчил гаргасан тохиолдолд авч хэлэлцэх, хасах зэрэг хариуцлагын заалтууд тодорхой бус байгаа нь зарим шинжээчид ёс зүйн зөрчил гаргахад хүргэж байна.

Сургалтын үр дүн хангалтгүй байна. Шинжээчдийг чадавхжуулах сургалт тасралтгүй зохион байгуулагдаж байна. Гэсэн хэдий ч сургалтаар олж авсан мэдлэгийг хувь хүний хөгжил, ур чадвар болгох хандлага, ойлголт сул байна. Шинэ шинжээчдийг дагалдуулан сургах, цахимаар явуулж буй гарын авлагыг эзэмших, судлах идэвх хангалтгүй байна.

Сургамж: Зарим шинжээчдийн эрх зүйн орчны мэдлэг хангалтгүй, багаар ажиллах, бичиг баримт боловсруулах, дүн шинжилгээ, хяналт үнэлгээ хийх, зөвлөгөө өгөх ур чадвар, арга барилд суралцаагүй, эмч, мэргэжилтэн, ажилтнуудыг загнах, зориудаар ашиг сонирхол үүсгэх гэж оролдох гэх мэт ёс зүй, харилцааны зөрчил гаргах, хариуцлага сахилга батгүй байдал байна. (МИ-ийн шинжээчдийн ярилцлагаас)

Магадлан шинжлэх шалгуур давхцал ихтэй байна: Магадлан итгэмжлэх шалгуур үзүүлэлтүүд давхцал ихтэй байна. Тухайлбал: Энэ нь ижил шалгуурт өөр хариулт өгөх, цаг алдахад нөлөөлдөг. Ялангуяа шалгууруудын давхцал нь мэс засал, эмийн зохистой менежмент, тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдал, хүний нөөц, нийгмийн эрүүл мэндийн шалгуурт илүү ажиглагдаж байна.

Шалгуурын онооны үнэлгээний аргачлал, онооны нэгдсэн ойлголт зөрөөтэй, дутмаг байна. Халдварт, халдварт бус өвчнийг 10000 хүн амд промилиор гаргаж, аймаг, нийслэл, дүүргийн дундажтай харьцуулах, эрт илрүүлэлтийн үр дүнг зөв тооцохгүй байна. Зарим шалгуур (нийгмийн эрүүл мэнд, эмнэлгийн орчны эрүүл ахуй, халдвар хамгаалал) олон, зарим нь (хүүхдийн тусламж, үйлчилгээ, дархлаажуулалт, дэмжих үйлчилгээ, сэргээн засах төв, сувиллын шалгуур) хэт цөөн байгаа нь үнэлгээний тэнцвэртэй байдлыг алдагдуулж байна.

Зарим шалгуур хууль эрх зүйн үндэслэлгүй байна. Шалгуур олон улсын түвшин рүү дөхсөн давуу тал олон байна. Гэхдээ зарим шалгуурууд хууль эрх зүйн үндэслэлгүй байгаа нь үнэлгээ өгөхөд бэрхшээл учруулж байна. Тухайлбал: Эмийн менежмент ба зохистой хэрэглээ дэд бүлгийн 5 зөвийн зарчим, **СВИА** сургалт, өндөр эрсдэлтэй эмийн талаарх үйл ажиллагаанд барих тушаал шийдвэр, журам байхгүй байна.

Магадлан итгэмжлэлийн үнэлгээнд хэт шалгуур хөөхөөс илүү тухайн шалгуурт тохирсон кэйс зохиох, дүрд тоглох, газар дээр нь ажиллаж үзэх, ажилтнуудаас магадлан итгэмжлэлийн ач холбогдлын талаар янз бүрийн арга хэлбэрээр шалгалт авч, дүгнэлт өгдөг болмоор санагддаг. Тухайлбал, яаралтай тусламж, эмийн аюулгүй байдал, үйлчлүүлэгчийн зөвшөөрлийн хуудас, зөвлөн туслах үйлчилгээ, чанарын хяналт хийх аргууд, эмч сувилагчийн дотоод сүлжээний аюулгүй байдлын ойлголт дадал, тоног төхөөрөмжийн ашиглалт, халдварын сэргийлэлт хяналтын үйл ажиллагаанууд гэх мэт үйлдлээр хянах боломжтой шалгуурууд байж болно. (МИ-ийн шинжээчдийн ярилцлагаас)

Шинжээчид дараах саналыг хүргүүлсэн болно. Бид санал бүхнийг үнэтэй гэж үзэн, нэгтгэн жагсаав.

- Магадлан итгэмжлэл олгох үйл ажиллагаа нь тодорхой шатлалтай, шатлал бүрд тохирсон 20.0%, 40.0%, 50.0%-ийн урамшуулал хэлбэрээр нэмэлт санхүүжилт олгодог бусад орны туршлагыг хэрэглэх.,
- Магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны зохион байгуулалтын төлөвлөгөөг өмнөх оны 11-р сард төлөвлөн баталгаажуулж, шинжээч нарын багийг урьдчилан томилох. Энэ нь шинжээч жигд, хүртээмжтэй ажиллах боломжийг олгох юм. Төлөвлөлтийн дагуу хариуцлага тооцох, гэрээг дүгнэх боломжтой.,
- Магадлан шинжлэх шалгууруудыг нэгтгэх, хасах, тодорхой болгох, үр дүнд чиглэсэн өөрчлөлт хийх, магадлан итгэмжлэл олгож байгаа хугацааг багасгах. Тухайлбал: Эхний удаад 1 жил, давтан бол 2-3 жилээр магадалдаг байх.,
- Нэгдсэн эмнэлэг, төрөлжсөн эмнэлэг, клиник эмнэлгийг үнэлэх шалгуурыг тусад нь зааглах.,
- Олон улсын аргачлалын дагуу онооны шинэ интервалыг нэвтрүүлэх.,
- Үнэлгээний хуудсыг бөглөхдөө тэнцсэн асуудлыг бөглөхгүй, тэнцээгүй шалгуурыг тодорхой бөглөдөг болгох., Энэ нь ачааллыг бууруулна.
- Сургалт ойрхон давтамжтай хийх, туршлага судлуулах, шинэ шинжээчийг чадавхжуулах, шинжээч нар өөрсдөө ур чадвараа тасралтгүй хөгжүүлэх, харилцаа хандлага, ёс зүй, хариуцлагын өндөр соёлтой байх гэжээ.

Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвийн захирлын 2023 оны 10 сарын 02-ны өдрийн А/86 дугаар тушаалаар магадлан шинжлэх шалгуур үзүүлэлтийг шинэчлэн боловсруулах ажлын хэсэг томилогдон ажиллаж байна. Ажлын хэсэг нь шинжээчид, мэргэжилтнүүдийн саналыг нэгтгэн дүн шинжилгээ хийж, нотолгоо, мэдээлэл болгон ашиглаж байна.

2.2. Судалгаа, үнэлгээний дүгнэлт, зөвлөмжийн тойм

*Магадлан итгэмжлэлийн өнөөгийн байдал тойм судалгаа*¹⁴: Хөгжингүй орнуудад магадлан итгэмжлэл нь илүү институтчилэгдсэн, олон улсын түвшинд хүлээн зөвшөөрөгдсөн, бусад орнуудад сайн туршлага болгож болохуйц түвшинд хөгжсөн байна. Эдгээр орнууд магадлан итгэмжлэлийн шалгууртаа байгууллагын соёл, ажилчдын мэдлэг чадварыг түлхүү үнэлэх замаар хувь хүний өсөлт хөгжилтийг илүү анхаарч, бодлого шийдвэрт нөлөөлөхүйц байдлаар тусгадаг. Хөгжиж буй орнууд нь голдуу хөгжингүй орнуудын боловсруулсан стандарт шалгуурыг шууд ба шууд бус замаар авч ашиглах, өөрийн орны нөхцөл байдал, онцлогт тулгуурлан өөрчлөн ашигладаг байна. Магадлан итгэмжлэлийн талаар хууль эрх зүйн орчинд үндэслэн, ЭМЯ-ны харьяа магадлан итгэмжлэлийн хөндлөнгийн бие даасан, цомхон орон тоотой байгууллага байгуулах талаар бодлогын түвшинд авч үзэх шаардлагатай талаар мөн зөвлөжээ.

*Эрүүл мэндийн байгууллагуудын магадлан итгэмжлэлийн өнөөгийн байдал судалгаа*¹⁵:

¹⁴Магадлан итгэмжлэлийн өнөөгийн байдал судалгаа, хуудас 13-14, 2009 он. АХБ-ны ЭМСХ-2 төсөл

¹⁵Эрүүл мэндийн байгууллагуудын магадлан итгэмжлэлийн өнөөгийн байдал судалгаа¹⁵, 2010 он, HTAi 7th Annual Meeting Dublin 2010, book of abstract, p191, Л.Ширнэн, Г.Оюунцэцэг, Ц.Дариймаа

Магадлан итгэмжлэлийг тодорхой хугацаатай олгодог нь тусламж, үйлчилгээний чанарын баталгаажилтыг тасралтгүй хангах, чанарын хөтөлбөрийг үр дүнтэй хэрэгжүүлэхэд түлхэц болдог. Шинжээчид мэдлэг муутай, харилцааны соёлгүй, өөрсдөө стандарт, дүрэм, журмаа сайн мэддэггүй. Шинжээчдийн сонгон шалгаруулалтыг өндөр түвшинд явуулж, өргөн хүрээний мэдлэгтэй, ёс зүйтэй мэргэжилтнийг сонгон, тусгай курсээр мэргэшүүлэх, ур чадвар, харилцааны соёлд сургах шаардлагатай. Магадлан итгэмжлэх байгууллага нь хууль, эрх зүйн орчинд нийцсэн магадлан итгэмжлэлийн хөндлөнгийн бие даасан байх нь оновчтой гэж үзэж байна. Харин хөндлөнгийн байгууллага нь ЭМЯ-ны харьяа байгууллага байх, эсвэл бие даасан иргэний нийгмийн байгууллага байх тал дээр санал 2 хуваагдаж байгааг дүгнэлтэд тэмдэглэжээ.

***Хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний зохицуулалт ба санхүүжилт болон Монгол улсын эрүүл мэндийн салбар дахь төр хувийн хэвшлийн түншлэл тайлан*¹⁶:**

Магадлан итгэмжлэлийн зорилго нь тусламж, үйлчилгээний чанарыг сайжруулахад оршино.

Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллага хоорондын өрсөлдөөн, чанар дээр тулгуурлах ёстой бөгөөд магадлан итгэмжлэл үүнийг үнэлэхийг зорино. Одоогийн магадлан итгэмжлэлийн норм, стандарт болон журмууд зөвхөн хэвтүүлэн эмчлэх тусламж, үйлчилгээ үзүүлдэг эмнэлгийн байгууллагуудад түлхүү чиглэсэн байна. Магадлан итгэмжлэл нь сайн дурынх ч аль болох эмнэлгүүдийг хамруулахыг дэмжих нь чухал. Магадлан итгэмжлэлийн дэд бүтэц, инженерийн, хэвтэн эмчлүүлэх өрөө, ус ариун цэвэр болон клиник шалгуур нь бодитой, хатуу чанд хэрэгждэг байх шаардлагатай гэжээ.

***Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний бодлогын дүн шинжилгээ*¹⁷:** Тусламжийн чанарыг сайжруулахад магадлан итгэмжлэлийн үзүүлэх нөлөөг дээшлүүлэхийн тулд тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгчид магадлан итгэмжлэл авах хүчтэй сонирхлыг төрүүлэх хэрэгтэй. Ийм хөшүүргийг хуулиар ногдуулах үүрэг (заавал магадлан итгэмжлүүлэх) болгохоос гадна дараах аргаар хэрэгжүүлж болно:

- (1) Тусламж, үйлчилгээг худалдан авах байгууллага магадлан итгэмжлэлийг тусламж, үйлчилгээгээ худалдан авах үндсэн нөхцөл болгох.,
- (2) Магадлан итгэмжлэл авсан эсэхээс хамааран ялгавартай санхүүжилт авах.,
- (3) Магадлан итгэмжлэлийн үр дүнг олон нийтэд мэдээлэх.,

Ингэснээр өвчтөнүүд ямар тусламж, үйлчилгээ үзүүлэгчид чанартай үйлчилгээ үзүүлж буй талаар мэдээлэлтэй болно.

***Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанарын удирдлагын тогтолцоог боловсронгуй болгох нь*¹⁸:** Монгол улс нь эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний магадлан итгэмжлэлийг 2002 оноос эхлэн нэвтрүүлсэн боловч магадлан итгэмжлэлийн албыг бие даалгаагүй, хараат байдалд байлгаж, магадлан итгэмжлэлийн шалгуурыг эмнэлгийн төрөл, ангиллаар

¹⁶Салбарын хөгжил ба удирдлага, 2010 оны 6 дугаар сарын тайлан, ЭМЯ, АХБ-ны ЭМСХХ, хуудас 18, 61

¹⁷Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний бодлогын дүн шинжилгээ, хуудас 49, АХБ-ны ЭМСХХ-4 төсөл, 2011 он

¹⁸Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанарын удирдлагын тогтолцоог боловсронгуй болгох нь¹⁸, Г.Ганчимэг, анагаах ухааны докторын зэрэг горилсон нэг сэдэвт бүтээл, хуудас 120, 2012 он

гаргаагүй, магадлан итгэмжлэлийг явуулахдаа эмнэлэгт тусгай зөвшөөрөл олгоход зориулагдсан “Эмнэлгийн бүтэц зохион байгуулалтын стандарт”-д тулгуурлаж байгаа нь түүний тусламж, үйлчилгээг чанаржуулах хөшүүрэг болох үүргийг алдагдуулсанд дүгнэлт хийж, магадлан итгэмжлэлийн талаар цогц шийдэл гаргах хэрэгтэй гэж үзжээ.

Даатгуулагчдад үзүүлэх тусламж, үйлчилгээний чанарын чиглэлээр эрүүл мэндийн даатгалын хүрээнд хэрэгжүүлж буй үйл ажиллагаанд хийсэн үнэлгээний тайлан¹⁹:

Өнөөгийн хууль эрх зүйн хүрээнд тусламж, үйлчилгээний чанарыг сайжруулах арга хэрэгсэл болох магадлан итгэмжлэлийг ашиглах, хөгжүүлэх талаар орчин бүрдээгүй байна. Эхний жилүүдэд эмнэлгийн магадлан итгэмжлэл дээр үндэслэн чанар муутай үйлчилгээ үзүүлсэн эмнэлгүүдэд өгөх санхүүжилтийг бууруулах чиглэлээр шахан ажиллаж, ингэснээр тэдгээр эмнэлгүүд үүд хаалгаа барихад хүргэж, улмаар энэ нь эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний хүртээмжид (ялангуяа хөдөө орон нутагт) муугаар нөлөөлнө гэсэн болгоомжлол байсан. Энэ нь улсын эмнэлгийн байгууллагуудад магадлан итгэмжлэлийг сайн дурын болгох тухай 2006 онд шийдвэр гаргахад хүргэсэн. Түүнээс гадна эрх авах шалгуур нь орц хэлбэрээр, хамгийн энгийн стандарт дээр тулгуурласан бөгөөд чанар сайжруулах явцад төдий л ач холбогдолтой бус, энгийн нэг зөвшөөрөл олгох үйл ажиллагаатай ижил гэдгийг тодорхойлсон.

Монгол улс дахь Эрүүл мэндийн хувийн салбарын зохицуулалт судалгаа²⁰: Магадлан итгэмжлэл нь сайн дурын үндсэн дээр хийгддэг бөгөөд тухайн байгууллагыг зөвшөөрөгдсөн тусламж, үйлчилгээгээ тодорхой түвшинд хийж гүйцэтгэх чадамжтайг нотолж буй баталгаа юм. Монгол улсын Засгийн газар, Эрүүл мэндийн яам энэхүү үйл явцыг хийж гүйцэтгэдэг бөгөөд сайн дурын үндсэн дээр хийж гүйцэтгэх үйл явц байж чаддаггүй. Эмнэлгийн тусламжийн чанарын тогтолцоог бэхжүүлэх үндэсний хөтөлбөрт (2008-2012он) бие даасан магадлан итгэмжлэлийн байгууллага байгуулна гэсэн ч энэ нь биеллээ олоогүй.

Магадлан итгэмжлэлийн зарчмыг алдагдуулж буй гол шалтгаан нь эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжилт авахад магадлан итгэмжлэлийг шалгуур болгон ашиглаж буй явдал юм.

“Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанарын удирдлагын тогтолцоог бэхжүүлэх хөтөлбөрийн төгсгөлийн үнэлгээ²¹: Хөтөлбөрт мэргэжлийн үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрөл олгох, магадлан итгэмжлэлийг бие даасан хөндлөнгийн байгууллагад шилжүүлнэ гэсэн үр дүнг тодорхойлсон байна. Өнөөгийн байдлаар тухайн чиг үүргийг хүлээж байсан Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг-Эрүүл мэндийн газар татан буугдаж, энэ үйл ажиллагаа ЭМЯ-д шилжсэн ба бие даасан хөндлөнгийн байгууллагад шилжээгүй хэдий ч хөндлөнгийн шинжээчид ажилладаг, ЭМЯ зохион байгуулалтаар хангаж ажилладаг тогтолцоотой байна.

¹⁹НХХЯ болон Германы олон улсын хамтын ажиллагааны нийгэмлэгийн хамтарсан “Монгол улсын Эрүүл мэндийн даатгалын тогтолцоог бэхжүүлэх” төсөл, 2011 он

²⁰Монгол улс дахь Эрүүл мэндийн хувийн салбарын зохицуулалт” судалгаа²⁰, АХБ-ны GVG зөвлөх баг, 2012 он

²¹Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанарын удирдлагын тогтолцоог бэхжүүлэх” хөтөлбөрийн төгсгөлийн үнэлгээ ЭМЯ-ны ХҮШДАГ, ЭМХТ, 2013 он

Магадлан итгэмжлэлийн үйл ажиллагааг *хөндлөнгийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх*, шинжээч сонгох үйл ажиллагаанд мэргэжлийн, мэргэшсэн хүнийг сонгож оролцуулах нь магадлан итгэмжлэлийн ач холбогдол, үр дүн, ашиг сонирхлын зөрчил гарах аливаа эрсдэлээс хамгаалах давуу талтай гэжээ.

*Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдал, боть-1*²²: Эмнэлгийн магадлан итгэмжлэлийн эрх зүйн зохицуулалт буруу байгаагаас эмнэлгүүд магадлан итгэмжлэлд хамрагддаггүй, магадлан итгэмжлэлийн шалгуур үзүүлэлтүүд эрэмбэлэгдээгүй, хэт ерөнхий байгаа нь тусламж, үйлчилгээг чанаржуулах хөшүүрэг болж чадахгүй байна гэж дүгнэсэн байна. Тус тайланд эмнэлгийн магадлан итгэмжлэлийн эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгож, эмнэлгүүдийг магадлан итгэмжлэлд бүрэн хамруулах, магадлан итгэмжлэлийн шалгуур үзүүлэлтүүдийг эрэмбэлэн ялгаж, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээг чанаржуулах хөшүүрэг болгон өөрчлөхийг зөвлөмж болгожээ.

*Эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэлийн өнөөгийн байдал ба Эрүүл мэндийн даатгалын байгууллагын оролцоо*²³: Магадлан итгэмжлэлийн үйл ажиллагаа нь Засгийн газрын бүтцээс хэт хараатай байж, бүтэц үйл ажиллагаа нь өөрчлөгдөх, татан буугдах бүрд магадлан итгэмжлэлийн хөгжилд сөргөөр нөлөөлж, дэлхий дахинд төлөвшсөн хөндлөнгийн хараат бус үнэлгээ хийдэг магадлан итгэмжлэлийн сонгодог зарчим алдагдахад хүргэсэн. Магадлан итгэмжлэлийг эрүүл мэндийн даатгалын санхүүжилт авах нэг үзүүлэлт болгосноор дэлхий дахинаа төлөвшсөн эрүүл мэндийн байгууллагууд сайн дурын үндсэн дээр магадлан итгэмжлүүлэх зарчмыг алдагдуулж, нөгөө талаас тусламж, үйлчилгээний тасралтгүй байдлыг хангах, даатгуулагчийн сонголтыг хүндэтгэх гэх мэт асуудлуудыг орхигдуулахад хүрсэн гэжээ.

2.3. Олон улсын туршлага

Магадлан итгэмжлэл нь ихэнх орнуудад сайн дурын үйл ажиллагаа байдаг бөгөөд чанарыг тасралтгүй сайжруулалтыг хөндлөнгөөс үнэлэх зорилготой. Олон улсад магадлан итгэмжлэлийг засгийн газар нь өөрөө эсвэл аль нэг итгэмжлэгдсэн төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлдэг байна. Бага дунд орлоготой орнууд магадлан итгэмжлэлийн санхүүжилтийн тогтвортой байдал, улс төрийн дэмжлэг, магадлан итгэмжлэлийн нэр хүндийг хадгалахын тулд дийлэнхдээ албан журмын байдлаар магадлан итгэмжлэлийг нэвтрүүлж, төр, хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагыг зохицуулах хэрэгсэл болгон ашигладаг.

Олон улсад эрүүл мэндийн үндэсний стандартыг хэрэгжүүлэх, тусламж, үйлчилгээний хариуцлагыг сайжруулахад магадлан итгэмжлэлийг ашигладаг байна. АНУ, Канад, Австрали зэрэг орнууд нь магадлан итгэмжлэл түрүүлж хөгжсөн бол Герман, Франц,

²²Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдал, ЭМЯ, ЭМШУИС, боть-1, дүгнэлт, зөвлөмж

²³Эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэлийн өнөөгийн байдал ба Эрүүл мэндийн даатгалын байгууллагын оролцоо²³, Л.Ширнэн, Б.Нансалмаа, Н.Оюунгэрэл, 2014 он

Ирланд, Испани зэрэг орнуудад магадлан итгэмжлэлийн тогтолцоо нь 1990-ээд оны үеэс эхэлжээ.

Япон, БНСУ, Малайз, Тайланд гэх мэт орнуудад төрийн оролцоотой магадлан итгэмжлэлийн тогтолцоог бий болгосон бол Армени, Гүрж, Австри, Бельги, Эстони, болон Турк улсууд магадлан итгэмжлэлийн тогтолцоог чухалчилдаггүй байна.

Олон улсад магадлан итгэмжлэлийн засаглал харилцан адилгүй байдаг. Засгийн газар дангаараа зохицуулдаг, хараат бус төрийн бус байгууллага, хувийн гэхдээ засгийн газраас эрх олгодог, бүрэн бие даасан засгийн газрын байгууллагууд байдаг. Магадлан итгэмжлэлийн байгууллага нь ихэнхдээ олон талын төлөөллийг багтаасан Удирдах зөвлөлтэй байдаг байна.

Ихэнх орнуудад магадлан итгэмжлэлийг бие даасан байгууллага гүйцэтгэж байгаа бөгөөд Удирдах зөвлөлд нь эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээнд оролцогч талуудын төлөөллийг хамруулсан байдаг байна. Ялангуяа, үйлчлүүлэгч, мэргэжлийн холбоод болон эрүүл мэндийн бодлого шийдвэр гаргахад оролцдог байгууллагуудын төлөөлөл түлхүү ордог.

Олон улсад магадлан итгэмжлэл нь ерөнхийдөө дөрвөн үе шаттай байдаг байна. Үүнд: бэлтгэл үе, баримтын судалгаа, өөрийн үнэлж тайлагнах үе, газар дээр нь хийх үзлэг, үнэлгээний комиссын шийдвэр, тайлагналт ба дахин магадлан итгэмжлүүлэх гэсэн үе шатуудтай байна. Олон оронд магадлан итгэмжлэлийн байгууллага нь улсын төсөв, үнэлгээний үнэ, сургалтын төлбөр, болон гишүүнчлэлийн төлбөрөөр санхүүждэг.

Жишээ дурдахад: Австралийн магадлан итгэмжлэлийн байгууллагын магадлан итгэмжлэлийн стандартыг дэлхий дахинаа хүлээн зөвшөөрөгдсөн төдийгүй Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний Олон улсын Нийгэмлэгээс итгэмжлэгдсэн байдаг. 2 төрлийн магадлан итгэмжлэлийн хөтөлбөртэй. Магадлан итгэмжлэлийн агентлагууд нь магадлан итгэмжлэлийн стандартуудыг боловсруулан гаргадаг. Стандартууд нь суурь болон хөгжлийн буюу ахисан түвшний гэсэн хоёр түвшинтэй байдаг.

Олон улсад магадлан итгэмжлэлийн үйл ажиллагаа нь нь голчлон шинжээчийн мэргэжлийн ур чадвар, гүйцэтгэлээс хамаардаг гэж үздэг. Шинжээч нь мэргэжлийн өндөр түвшинд зөвлөгөө өгөх, тулгамдсан асуудлыг нь тодорхойлох, асуудлаа хэрхэн шийдвэрлэх талаар зөвлөмж өгөх, сургах ур чадвартай байх ёстой гэж үздэг.

Тиймээс магадлан итгэмжлэлийн агентлагууд маш өндөр түвшний мэргэжлийн ур чадвар бүхий мэргэжилтнүүдийг сонгон шалгаруулдаг. Австрали улсад нэр дэвшигчийг тодорхой шалгуураар сонгон шалгаруулж, сургалтад хамруулсны дараа шалгалт авдаг. Үнэлгээг амжилттай давсан нэр дэвшигчдэд Эрүүл мэндийн магадлан итгэмжлэлийн агентлагаас шинжээчийн үнэмлэх олгодог ажээ.

Тайвань улс 1995 оноос үндэсний эрүүл мэндийн даатгалын тогтолцоог нэвтрүүлж, даатгалын санхүүжилтийг магадлан итгэмжлэлтэй холбосноор эмнэлгүүдэд зарим сөрөг үр дагавар гарч эхэлсэн байна. Эмчилгээний төв нь орон нутгийн болон бүсийн эмнэлгүүдээсээ өндөр тарифаар санхүүжиж эхэлснээр ихэнх орон нутгийн болон бүсийн эмнэлгүүд илүү санхүүжилт авахын тулд төв эмнэлэг болохоор өрсөлдөж эхэлсэн сургамж байна. 1997 онд анх удаа эмнэл зүйн үр дүнд тулгуурласан шалгуур үзүүлэлтийг АНУ-ын JCANO байгууллага хэрэглэсэн бай

3. Дүгнэлт

Монгол улсын магадлан итгэмжлэл нь хөгжлийн 25 жилийг туулж, олон улсын нэгэн адил тусламж, үйлчилгээний чанарын баталгаажилтыг хангаж байна. Үүний хамт магадлан шинжлэх үйл ажиллагаа нь байгууллагын хөгжил, соёлыг дэмжин, удирдлага манлайлалд эергээр нөлөөлж байна.

Манай улсад Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага магадлан итгэмжлэлийн бодлогыг тодорхойлж, нэгдсэн удирдлага, зохион байгуулалтаар ханган, ЭМХТ-ийн Магадлан итгэмжлэлийн алба нь чиг үүргийг хэрэгжүүлж, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний технологи, чанар, бүтэц, үйл ажиллагааг орон тооны бус шинжээчид үнэлж, дүгнэлт гаргадаг.

Магадлан шинжлэх үйл ажиллагаа нь Эрүүл мэндийн тухай, Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай суурь хуулиуд болон Эрүүл мэндийн сайдын А/247, А/363, А/503, А/118, А/554, А/179, А/180 дугаар (2013-2020 он) тушаалын хүрээнд хэрэгжиж, Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, салбарын шинэчлэлтэй уялдуулан дараагийн хөгжлөө тодорхойлохыг зорьж байна.

Магадлан итгэмжлэх зөвлөл нь 9-11 хүний бүрэлдэхүүнтэйгээр, эрүүл мэндийн байгууллагад магадлан итгэмжлэл олгох, эс олгохыг хуралдаанаар ил санал хураалтаар нээлттэй хэлэлцэн шийдвэрлэдэг. Шийдвэрийг Эрүүл мэндийн сайдын тушаалаар баталгаажуулдаг. Зөвлөлийг ЭМЯ-ны Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний газрын дарга удирддаг.

Магадлан итгэмжлэлийн орон тооны бус шинжээчдийг журмын дагуу сонгон шалгаруулж, ЭМС-ын тушаалаар баталгаажуулан, гэрээ хийдэг. Ажлын алба нь шинжээчдийн өдөр тутмын үйл ажиллагаа, удирдлага зохион байгуулалтыг хангадаг. 2023 оны байдлаар мэргэшсэн 138 шинжээч ажиллаж байна.

Магадлан шинжлэх арга хэрэгслийн тасралтгүй шинэчлэл үргэлжилж байна. Шалгуур нь байгууллага, тусламж, үйлчилгээний чиглэлээр төрөлжиж, гарцад буюу үр дүнд чиглэхийг гол зорилго болгож байна. Шалгуур нь үйлчилгээ, байгууллагын үйл ажиллагаа, тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдал, технологид чиглэсэн 3 бүлэгтэй.

Магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны гүйцэтгэл, үр дүн нь эрх зүйн орчны шинэчлэл, мэдлэг, ойлголтын хөгжүүлэлт, цахим программ хангамжийн нэвтрэлт, хамтын ажиллагааны хөгжилд чиглэж байна.

Монгол улсад Магадлан итгэмжлэл хөгжссөн эхний 10 жил (2002-2011 он)-д 950 эрүүл мэндийн байгууллага, дараах 10 жил (2012-2022)-д 3048 эрүүл мэндийн байгууллага (давхардсан дүнгээр) магадлан итгэмжлэгджээ. 2023 оны байдлаар магадлан итгэмжлэл хүчинтэй 848 эрүүл мэндийн байгууллага байна.

Судалгаа, үнэлгээний дүгнэлт, зөвлөмж нь магадлан итгэмжлэл нь хөндлөнгийн бие даасан байгууллага байх нь оновчтой. Иймд хууль эрх зүйн орчинд үндэслэн хөндлөнгийн бие

даасан, цомхон орон тоотой магадлан итгэмжлэлийн байгууллагатай байх талаар бодлогын түвшинд авч үзэхийг зөвлөсөн байна. Мөн магадлан итгэмжлэлийн зарчмыг алдагдуулж буй гол шалтгаан нь эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжилт авахад магадлан итгэмжлэлийг шалгуур болгон ашиглаж буй явдал юм гэжээ.

Олон улсад магадлан итгэмжлэлийн засаглал харилцан адилгүй, ихэнхдээ сайн дурын үйл ажиллагаа байдаг. Засгийн газар дангаараа зохицуулдаг, хараат бус төрийн бус байгууллага, хувийн гэхдээ засгийн газраас эрх олгодог, бүрэн бие даасан засгийн газрын байгууллагууд байна. Шинжээчдийг маш өндөр түвшинд сонгодог, сургадаг тогтолцоотой байна.

Магадлан шинжлэх үйл ажиллагааны эрх зүйн орчин, үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, шалгуурын бүтэц, шинжээчдийн сонгон шалгаруулалт, ёс зүй, ур чадварын хөгжилд анхаарал татсан, тулгамдсан асуудал ихтэй байна. Ялангуяа шинжээчдийн харилцаа хандлага, ёс зүй, ур чадвар хангалтгүй, ажлын үнэлэмж бага байна.

Магадлан итгэмжлэлийн тухай хуулийн заалтууд зөрчигдөж, Эрүүл мэндийн тухай хуулиар магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагаа нь сайн дурын үндсэн дээр явагддаг, Эрүүл мэндийн даатгалын хуулиар магадлан итгэмжлэгдсэн эрүүл мэндийн байгууллагад санхүүжилт авах тухай хуульчилсан нь үйл ажиллагааны гүйцэтгэл, үр дүнгийн мөн чанарыг алдагдуулахад хүргэж байна.

Улсын эрүүл мэндийн байгууллагууд, ялангуяа орон нутгийн давуу эрх бүхий эмнэлгүүд магадлан шинжлэх шалгуурын шаардлагыг хангаагүй ч санхүүжилттэй холбоотойгоор магадлан итгэмжлэл олгодог жишиг цөөн боловч байсаар байна.

Магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны зохион байгуулалтад шинжээчдийг томилох, үр дүнг үнэлэх, гүйцэтгэлд тохирсон урамшуулал олгох үйл ажиллагаа хангалтгүй, эрх зүйн орчны шинэчлэл хийгдээгүй байна.

Эрүүл мэндийн байгууллагуудын магадлан шинжлэх үйл ажиллагааг чанарын баталгаажилт хангах тасралтгүй үйл явц гэж ойлгох хандлага дутмаг, санхүүжилтийн нэг хэрэгсэл гэж үзэх үзэл давамгайлж байна. Энэ нь явцын хяналт үнэлгээгээр нотлогдож байна.

4. Зөвлөмж

Хууль, бодлого, эрх зүйн хэрэгжилтийг хангаж, төрөөс хараат бус бие даасан тогтолцоог өнөөгийн нөхцөл байдалд уялдуулан тодорхой хугацаанд тодорхой үе шаттайгаар зохион байгуулж, аажмаар хөндлөнгийн бие даасан “Эрүүл мэндийн магадлан итгэмжлэх байгууллага”-тай болох.,

Магадлан итгэмжлэлийн хөндлөнгийн бие даасан тогтолцоог бүрдүүлэхийн тулд эхний ээлжид эрүүл мэндийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллагууд, мэргэжлийн нийгэмлэг, холбоодын оролцоог нэмэгдүүлэх.,

Магадлан шинжлэх арга хэрэгсэл, үнэлгээний аргачлалыг чанар, технологийн дэвшил, хөгжил, үр дүнтэй гүйцэтгэл, тасралтгүй байдалд чиглүүлэн шинэчлэх.,

Шинжээчийн сонгон шалгаруулалт, үнэлгээ, урамшууллыг шинэ түвшинд гаргах, сургалтаар мэргэшүүлэх, туршилага судлуулах, ур чадвар, ёс зүй, хариуцлагын шалгуурыг өндөр түвшинд тогтоох.,

Магадлан итгэмжлэл олгох үйл ажиллагаанд олон улсын туршилагаас нэвтрүүлэн, тодорхой шатлалтай шалгуураар магадлан шинжилж, шатлал бүрд тохирсон урамшуулал хэлбэрээр нэмэлт санхүүжилт олгодог байх.,

Нэгдсэн эмнэлэг, төрөлжсөн эмнэлэг, клиник эмнэлгийг үнэлэх шалгуурыг тусад нь зааглах, зарим шалгуурын тоог цөөлөх, зарим шалгуурын тоог нэмэх байдлаар тэнцвэртэй, үр дүнтэй байдлыг хангаж, олон улсын аргачлалын дагуу онооны шинэ интервал нэвтрүүлэх.,

Магадлан итгэмжлэгдэх хугацааг өөрчлөх боломж, үр дүнг судлах.,

Магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, төлөвлөлтийг сайжруулан, шинжээчдийг оролцоог жигд хангахад анхаарал хандуулах.,

ЗУРАГ

ЗУРАГ 1. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭЛИЙН ӨНӨӨГИЙН ТОГТОЛЦОО

**ЗУРАГ 2. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭЛИЙН УДИРДЛАГА, ЗОХИОН
БАЙГУУЛАЛТ**

ДҮРСЛЭЛ

ДҮРСЛЭЛ 1. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭЛИЙН ШИНЖЭЭЧДИЙН УР
ЧАДВАРЫН ҮНЭЛГЭЭ (ХУВИАР)

ДҮРСЛЭЛ 2. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭХ ШАЛГУУРЫН ТООН
ИЛЭРХИЙЛЛИЙН ХАРЬЦУУЛАЛТ

ДҮРСЛЭЛ 3. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
БАЙГУУЛЛАГЫН СҮҮЛИЙН 10 ЖИЛИЙН ИНДЕКС

ДҮРСЛЭЛ 4. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭЛ ХҮЧИНТЭЙ ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН
БАЙГУУЛЛАГА

ДҮРСЛЭЛ 5. МАГАДЛАН ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ХУГАЦАА

ХҮСНЭГТ

ХҮСНЭГТ 1. ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН МАГАДЛАН ШИНЖЛЭХ
ШАЛГУУРЫН БҮТЦИЙН ТООН ИЛЭРХИЙЛЭЛ

ХҮСНЭГТ 2. ХАЛДВАРЫН СЭРГИЙЛЭЛТ ХЯНАЛТ ДЭД БҮЛГИЙН ШАЛГУУР,
ХЭМЖИХ ҮЗҮҮЛЭЛТИЙН ТООН ИЛЭРХИЙЛЭЛ

АШИГЛАСАН ХЭВЛЭЛ, МАТЕРИАЛ

Хууль:

- Эрүүл мэндийн тухай хууль
- Иргэний эрүүл мэндийн даатгалын тухай хууль
- Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хууль

Тогтоол, тушаал:

- Засгийн Газрын 1998 оны 181 дүгээр тогтоол, 2002 оны 246 дугаар тогтоол, 2004 оны 102 дугаар тогтоол
- Эрүүл мэндийн сайдын холбогдох тушаалууд

Судалгаа

- Магадлан итгэмжлэлийн өнөөгийн байдал тойм судалгаа, АХБ-ны ЭМСХ-2 төсөл, 2009 он
- Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний бодлогын дүн шинжилгээ, АХБ-ны ЭМСХХ-4 төсөл, 2011 он
- Эрүүл мэндийн байгууллагуудын магадлан итгэмжлэлийн өнөөгийн байдал судалгаа ЗГХА-Эрүүл мэндийн газар, 2011 он
- Даатгуулагчдад үзүүлэх тусламж, үйлчилгээний чанарын чиглэлээр эрүүл мэндийн даатгалын хүрээнд хэрэгжүүлж буй үйл ажиллагаанд хийсэн үнэлгээний тайлан, “Монгол улсын Эрүүл мэндийн даатгалын тогтолцоог бэхжүүлэх” төсөл 2012 он

- Монгол улс дахь Эрүүл мэндийн хувийн салбарын зохицуулалт” судалгаа, АХБ-ны GVG зөвлөх баг, 2012 он
- Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанарын удирдлагын тогтолцоог бэхжүүлэх хөтөлбөрийн төгсгөлийн үнэлгээ, ЭМЯ-ны ХҮШДАГ, ЭМХТ-ийн Тогтолцооны судалгааны алба 2013 он
- Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдал судалгаа, боть-1 ЭМЯ, ЭМШУИС, 2013 он
- Эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэлийн өнөөгийн байдал ба Эрүүл мэндийн даатгалын байгууллагын оролцоо” үнэлгээ Л.Ширнэн, Б.Нансалмаа, Н.Оюунгэрэл 2014 он
- Магадлан итгэмжлэлийн шинжээчдийн сургалтын хэрэгцээ судалгаа ЭМХТ-ийн ажлын алба 2019 он
- Эрүүл мэндийн байгууллагуудын магадлан итгэмжлэгдсэн тоон үзүүлэлтүүд, эх сурвалж: ЭМЯ, ЭМХТ-ийн статистик мэдээлэл

Хэвлэл, мэдээлэл:

- /HAS/ http://www.has-sante.fr/portail/jcms/r_1455134/en/about-has
- Jiin-Haur Chuang, 2013, Reinforced Quality Healthcare through Nation-wide
- /(Mays, 2004; Gluck, 2001 Baskind, 2010; Peter, 2010; Grachek, 2002) Cited in **Wendy Nicklin, 2013, *The Value and Impact of Health Care Accreditation: A Literature Review*** /
- https://www.who.int/hrh/documents/en/quality_accreditation.pdf
- Alkhenizan A, Shaw C. Impact of accreditation on the quality of healthcare services: a systematic review of the literature. *Ann Saudi Med.* 2011;31(4):407-416. doi:10.4103/0256-4947.83204
- Wesam Mansour, Alan Boyd, Kieran Walshe, The development of hospital accreditation in low- and middle-income countries: a literature review, *Health Policy and Planning*, Volume 35, Issue 6, July 2020, Pages 684–700, <https://doi.org/10.1093/heapol/czaa011>

Гарын авлага, эмхэтгэл

- Магадлан итгэмжлэл лицензийн алба (1999-2002) ЭМЯ, ЭМХТ, 2002 он
- Эрүүл мэндийн магадлан итгэмжлэлийн баримтын багц, 2006 он
- Эрүүл мэндийн байгууллагын магадлан итгэмжлэл-2021 он